

NYTT BLIKK BTV 2

Læringsnettverk for å skape heltidskultur

Femte nettverkssamling
Quality Grand hotel, Kongsberg

29. – 30. januar 2020

v/ Geir Johan Hansen og Hildegunn
Andreassen, KS-Konsulent

Velkommen ved styringsgruppen Nytt Blikk BTV

Velkommen til siste samling i Læringsnettverket NyttBlikk

Viken: **Vestfold og Telemark:**
Kongsberg   Nome
Lier   Midt-Telemark
Ringerike   Sandefjord

NyttBlikk - samlinger:

31. Jan -1. februar 2018
11.-12. september 2018
30.-31. januar 2019
11.-12. september 2019
29.-30. januar 2020

Deltakerne i styringsgruppa

Det store heltidsvalget

HELTIDSERKLÆRINGEN:

- *Heltid skal være hovedregelen*
- *Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som tiltrekker seg kompetent og nødvendig arbeidskraft*

NORSK
SYKEPLEIER-
FORBUND

delta

Styringsgruppa legger til grunn Heltidserklæringer - og vil spesielt understreke at «Nytt blikk» skal kjennetegnes av følgende:

For å lykkes i å utvikle en heltidskultur, er det avgjørende med et godt samarbeid mellom de folkevalgte, ledere, organisasjonenes tillitsvalgte og ansatte i kommunen. God forankring gjennom brede prosesser er avgjørende for å oppnå varige resultater. Partene mener derfor at dette må vektlegges sterkere i det videre arbeidet med å utvikle en heltidskultur i kommunesektoren.

Heltidserklæringen 2018

delta

NORSK
SYKEPLEIERFORBUND

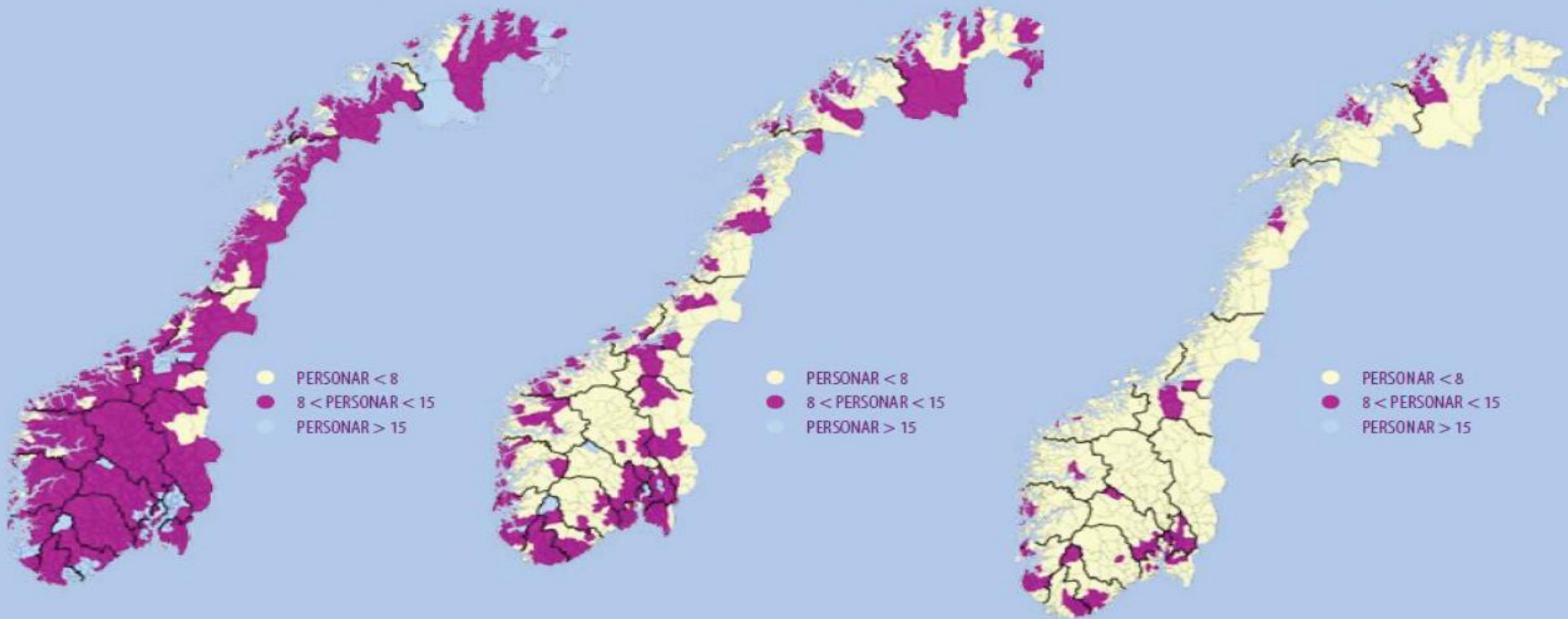

TALET PÅ PERSONAR I ARBEIDSFØR ALDER PER PERSON OVER 80 ÅR I 2012, 2030 OG 2040

2012

2030

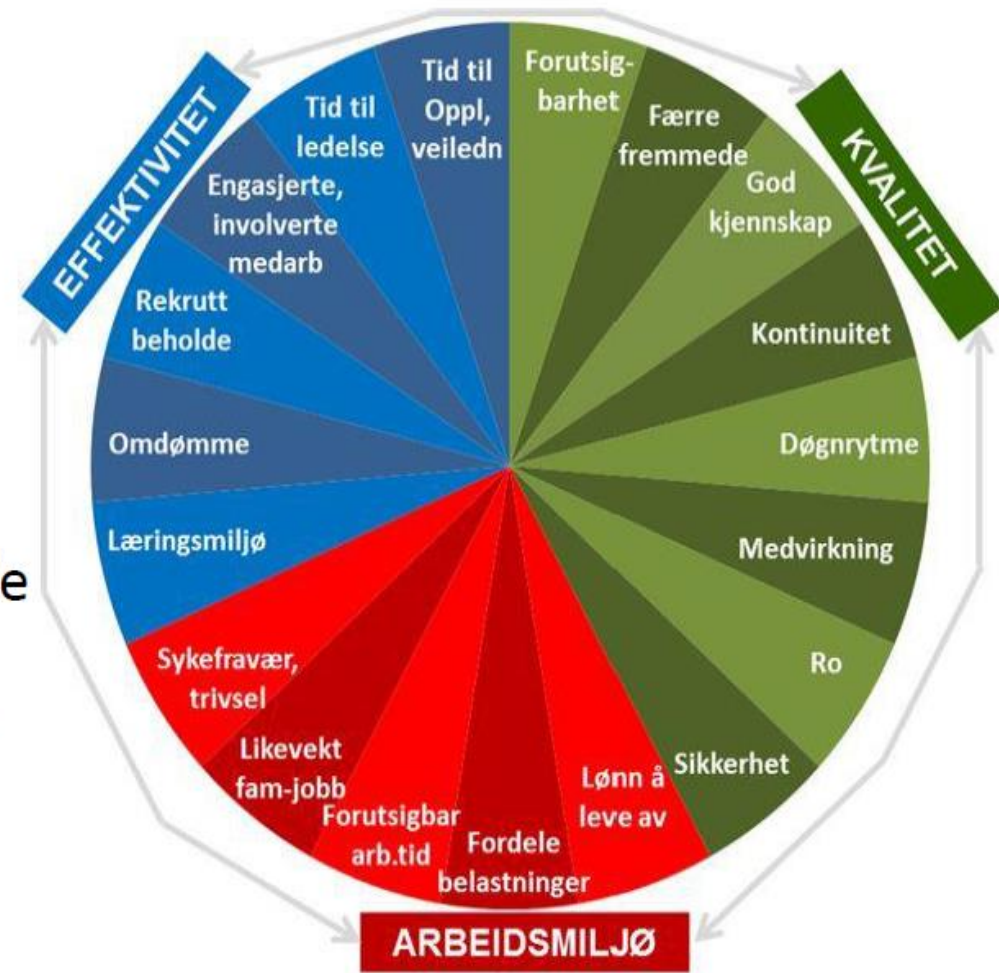
2040

En heltidskultur er avgjørende for å

- Sikre kvalitet i tjenestene
- Fremme kommunene som en attraktiv arbeidsgiver
- Utnytte ubenyttet, kompetent arbeidskraftpotensiale
- Fremme et godt og lærende arbeidsmiljø, som frigir tid til ledelse

Heltidskultur handler om mennesker

Faser i arbeidet

- 1 Hva er utfordringsbildet i kommunesektoren og behovet for å skape en fremtidsrettet - bærekraftig lokal samfunn, skape en grunnleggende forståelse for hvorfor heltidskultur er viktig.
- 2 Innsikt i forhold til planlagt og faktisk kompetanse, kapasitet og kontinuitet i tjenestene og hvordan dette virker inn på opplevd kvalitet
- 3 Utvikling av felles forståelse for utfordringsbildet, Vurdering av hvilke risiko dette har på kort og lengre sikt i forhold til organisasjonens evne til å løse samfunnsoppdraget sitt.
- 4 Utvikling av felles målbilde, identifisere hvilken merverdi vi skal skape og gevinster som skal hentes ut.
- 5 Identifisere handlingsrommet og hvilke grep som kan føre oss i rett retning
- 6 Redesign av døgnrytme-, bemannings- og kompetansesammensettingsplan som bidrar til rett kompetanse og kapasitet 24/7/365
- 7 Vi starter jakta på en arbeidstidsordning som fremmer heltidskultur
- 8 Iverksettelse av ny arbeidstidsordning med jevnlige evalueringer ihht gjeldende evalueringskriterier og fremdriftsplan
- 9 Helhetlig evaluering av den faktiske effekten av den forrige periodes arbeidsplan opp mot målet om heltidskultur. Vurdering av kulturen – er det rom for mer heltid? Utarbeidelse av ny arbeidsplan.
- 10 **Rapportering på prosess, resultat og effekt (i tråd med styringsdialogen)**

HA del b

§ 1-4 Omstilling og utvikling

- Målsettingen med omstillings- og utviklingsarbeid er å gi innbyggerne best mulig service ved å oppnå høyest mulig kvalitet og forbedret faglig standard på tjenestene ved riktig bruk av økonomiske, menneskelige og politiske ressurser.
- Det er partenes forutsetning at omstillings- og utviklingsarbeid **tar utgangspunkt i virksomhetens behov for utvikling** og skal medvirke til å gjøre offentlig virksomhet konkurransedyktig så vel faglig som økonomisk.
- *Dette stiller krav til ledere på alle nivå om et særlig ansvar og til medarbeiderne om å ta et medansvar for videreutvikling av virksomheten*

Flere aktører – ulike roller

Folkevalgte

Etterspørre og prioritere politiske valg og vedtak

Ledelse

Tydlig, endringsorientert og evne til å få med seg de ansatte

Tillitsvalgte

Ha kunnskap og vilje til utvikling og endring

Ansatte

Få informasjon og kunnskap og se muligheter for seg selv og virksomheten

NORSK
SYKEPLEIER-
FORBUND

Kulturendring tar tid

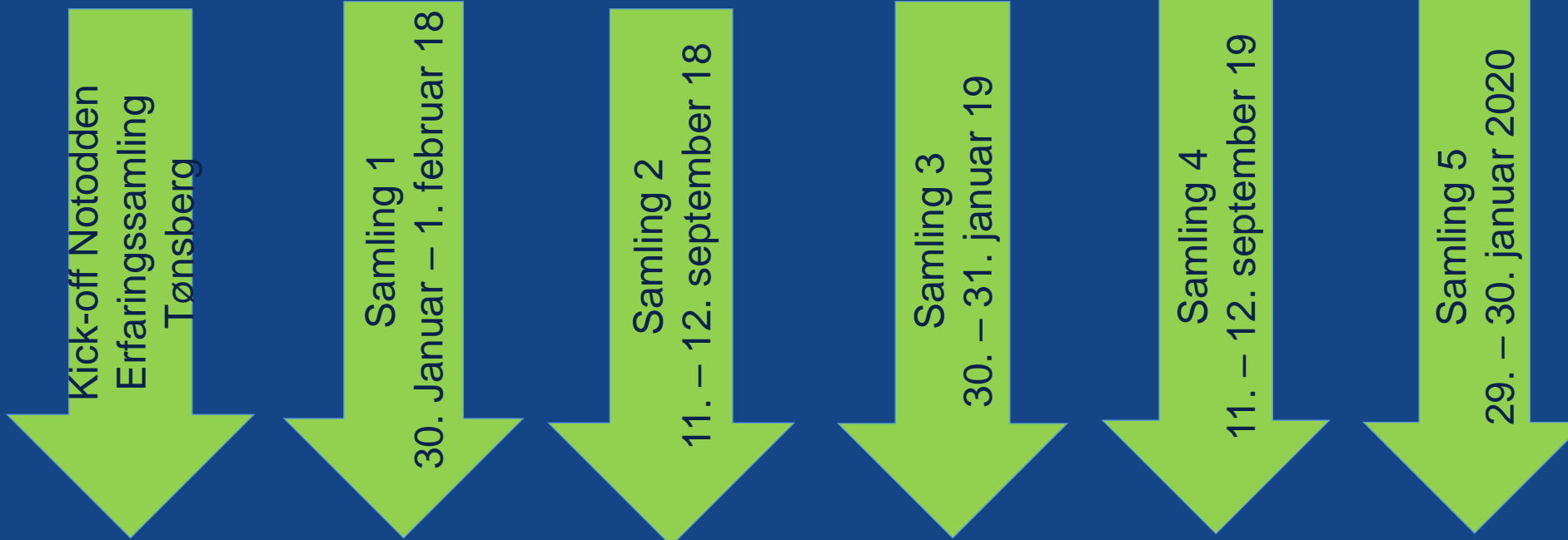

Velkommen til samling!

Bakgrunnen for læringsnettverket, intensjonen med nettverket og dagen i dag

Utviklingsarbeid heltidskultur i egen kommune

Intensjonen med samlingen:

Utforske hvilken betydning det å realisere Heltidskultur vil ha for at kommunesektoren skal løse samfunnsoppdraget i dag og i framtiden.

Målgruppe:

De partssammensatte deltakergruppene med representanter fra politikere og overordnet administrativ ledelse i egen kommune. Fylkesrepresentanter i fagforeninger og KS.

delta

NORSK
SYKEPLEIERFORBUND

FAGFORBUNDET

NYTT BLIKK - erfaringsamling

Program 29. januar 2020 10.00 – 17.00

09.30 Registrering og kaffe/te og noe lett å spise

10.00 Velkommen ved styringsgruppen Nytt Blikk BTV

Bakgrunnen for læringsnettverket, intensjonen med nettverket og dagen i dag

Evne og kraft til å bære? - Om kommunenes oppdrag og utfordringer. Regiondirektør KS Vestfold og Telemark, Jan Erik Innvær.

Lokalsamfunnens dilemmaer i møte med statens ambisjoner. Hva påvirker kommunenes handlingsrom? Vi utforsker konsekvensene av nasjonale føringer og de forventningene de skaper. Statsviter og forsker Einar Olav Vetvik

Pause

Innlegg ved Ordfører Siri Blichfeldt Dyrland, Midt-Telemark kommune. *Betydningen av å realisere heltidskultur for å bygge bærekraftige tjenester i et regionalt perspektiv*

Betydningen av tilstrekkelig kompetanse, kapasitet og kontinuitet for å løse samfunnsoppdraget. Hvor godt er vi rigget i en heltidskultur? Innlegg ved KS-K

Kommunevist arbeid: Hvordan utfordrer dette oss? Har vi råd til å vente? Hvem bærer kostnaden av heltidskulturen?

12.30 – 13.30 Lunsj

Karmøy kommune har deltatt i et tilsvarende Nytt Blikk nettverk i Rogaland. De kommer og deler sine erfaringer med å utvikle samspillet mellom politikk, administrasjon og fagforeninger i arbeidet med å fremme heltidskultur. Utviklings- og ressurs sjef Siv Anita Lilleskog og HTV Fagforbundet Cathrine Hansen

Hvordan utfordres kommunene i arbeidet med å realisere heltidskultur? Hvorfor er det så krevende? Innlegg ved KS-K

Hvordan må vi rigge organisasjonen for å lykkes med å realisere heltidskultur? Deltakerkommunene deler sine erfaringer.

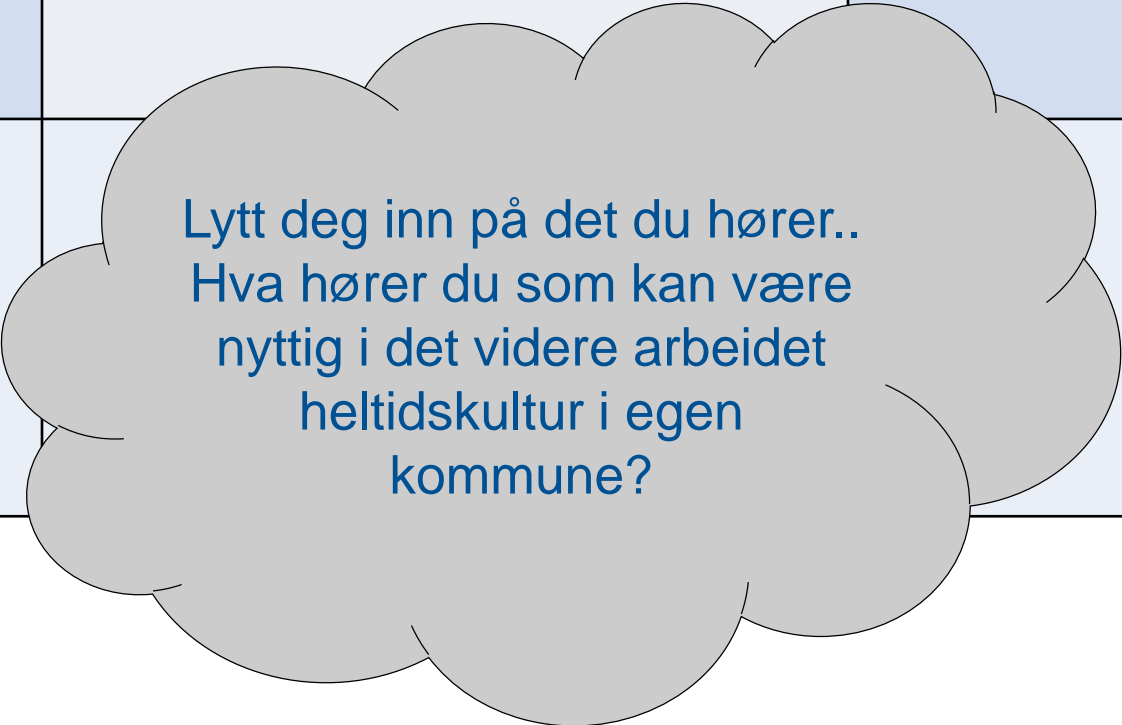
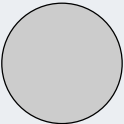
Kommunevist arbeid med deling i cafedialog

Paneldialog – oppsummering. Hvilken betydning har samspillet mellom politikk, administrasjon og fagforeningene for å fremme heltidskultur? Ledet av KS-K

17.00 **Avslutning ved styringsgruppen Nytt Blikk BTV**

19.30 **Vi møtes til felles middag 😊**

Lytt deg inn på det du hører..
Hva hører du som kan være
nyttig i det videre arbeidet
heltidskultur i egen
kommune?

Evne og kraft til å bære? - Om kommunenes oppdrag og utfordringer

Regiondirektør KS Vestfold og Telemark, Jan Erik Innvær.

Evne og kraft til å bære?

- Vi trenger nye blikk!

Regiondirektør Jan Erik Innvær

*«Jeg ser lyst på
fremtiden*

- men jeg tror ikke det blir lyst av seg selv...»

Heidi Austlid, IKT Norge

Trangere økonomiske rammer

Store endringer i
befolkningssammensetning

Rekruttering og kompetanse

Digitalt skifte og digital sårbarhet

Lokaldemokratiet utfordres

Utenforskap og økonomisk ulikhet

Klima sterkere på dagsorden

Samfunns- og næringsutvikling

**Kommunale
tjenester
=
et godt liv**

**Åpent
lokalsamfunn
≠
utenforskap**

**Innsats på
mange områder
=
attraktive steder**

**Tillit, deltagelse
og demokrati
=
gode samfunn**

**Grønn
omstilling
=
samarbeid
næringsliv
og det offentlige**

Prioriterte politikkområder fra kommunale planer:

- God oppvekst og godt liv

- At innbyggerne lever gode liv i lokalsamfunn med oppvekstvilkår preget av mestring og trygghet, og mulighet for livsutfoldelse i alle livsfaser

- Klima- og miljøvennlig utvikling

- At innbyggerne erfarer at kommunesektoren tar et aktivt lederskap i overgangen til et klima- og miljøvennlig samfunn

- Omstillingsdyktig næringsliv

- At innbyggerne i alle deler av landet opplever et næringsliv som er konkurranse- og omstillingsdyktig

- Attraktive steder og byer

- At innbyggerne lever sine liv i attraktive steder og byer som har variert boligsammensetning, er aktivitets- og helsefremmende for alle og som tar hensyn til et klima i endring

- Mangfold og inkludering

- At innbyggerne opplever et åpent lokalsamfunn hvor mangfold er en kilde til sosial styrke, hvor initiativ verdsettes, og hvor alle som ønsker det er deltakende i aktiviteter og livsutfoldelse.

Hva må til uansett – om «vår modell» skal lykkes?

- **Tillitsskapende kommuner og fylkeskommuner**
  - At innbyggerne lever i et samfunn med høy tillit.
- **Effektive, digitale og innovative kommuner og fylkeskommuner**
  - At innbyggerne opplever at komplekse samfunnsutfordringer løses på nye måter og får effektive og framtidsrettede tjenester, tilpasset lokale behov.
- **Selvstendige kommuner og fylkeskommuner.**
  - At innbyggerne bor i kommuner og fylkeskommuner som gjennom demokratiske prosesser og egne prioriteringer tar selvstendige beslutninger og veivalg.
- **Attraktive arbeidsgivere**
  - At kommuner og fylkeskommuner er attraktive og nyskapende arbeidsgivere.

Utfordring

- Frem mot 2040 vil antallet 80 - åringer doubles
- Andelen uføre vokser
- Lav vekst i befolkningen i arbeidsfør alder, særlig i distriktene

VISSTE DU AT ...

---

for at kommunesektoren om ti år skal kunne tilby tjenester av samme kvalitet som i dag, trengs om lag 40.000 flere årsverk enn i dag.

I dag er det vel 310 000 årsverk i helse- og omsorgssektoren...
...om femten år vil denne sektoren ha behov for 415 000 årsverk...

...og i 2060 vil behovet være 618 000 årsverk...

Oppgaven er?

- **Sikre bærekraftige kommunale tjenester av god kvalitet i en tid der det økonomiske handlingsrommet heller blir mindre enn større?**

Maybe we
should build a
boat instead...

Kompetanse =

- *vite hva man skal gjøre*
- *kunne hvordan man skal gjøre*
- *forstå hvorfor*
- *.... bry seg om hvorfor*

- KAPASITET
- KOMPETANSE
- FINANSIERING

Aftenposten

Prof. Bettina Husebø

flere andre institusjoner for eldre.

– I denne saken ble sykehjemmet gransket av fylkeslegen. Det er ikke sykehjemmet, men regjeringen som skulle vært gransket, mener hun.

Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF)

KSF ble opprettet våren 2017 og

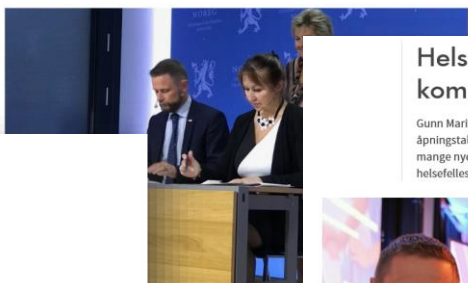
Søk på nasjonal lederutdanning for primærhelsetjenesten

Nasjonal lederutdanning for primærhelsetjenesten i KS og Helsedirektoratet. Utdanningen har fokus på innovasjon. Målgruppen er enhets- og virksomhetsledere i kommunesektoren, inkludert tannhelsetjenester.

Avtale mellom regjeringen og KS: Etablerer 19 helsefelleskap

Regjeringen og KS inngår en avtale om å etablere 19 helsefelleskap som skal få sykehusene og kommunene til å samarbeide bedre om pasientene. De mest sårbare pasientene skal prioriteres.

Helsekonferansen: Klarer kommunene flere oppgaver?

Gunn Marit Helgesen åpnet årets nasjonale helsekonferanse 9. januar. I åpningstalen stilte hun spørsmål ved bærekraften i at kommunene skal få mange nye oppgaver i tiden som kommer. Hun trakk frem de nye helsefelleskapene som gode nyheter for kommunene.

Helse- og omsorgsminister Børre Hare, styreleder i KS, Gunn Marit Helgesen og alder- og familiekommissær Trine Svavik ved årets helsekonferanse 2020.

Gode pasientforløp

Nasjonalt læringsnettverk for gode pasientforløp videreføres i perioden 2020-2022, slik at alle landets

Nytt felles topplederprogram for spesialist- og kommunehelsetjenesten

FOU-PROSJEKT 164003

Utvikling av kommunen som læringsarena for helse- og velferdsutdanninger

Etablerer Partnerskap for radikal innovasjon

Vi må gjøre noe radikalt for å løse samfunnsutfordringene. Det har KS, kommuner og fylkeskommuner for lengst erkjent. Derfor vil vi fremover jobbe i partnerskap for å få fortgang i arbeidet.

KS starter Innovasjonsstafetten

KS ønsker å vise frem innovasjonsarbeidet i kommunesektoren. Derfor starter vi Innovasjonsstafetten, en serie av intervjuer der vi stiller spørsmål både om viktigheten av innovasjon, og om konkrete prosjekter og nye løsninger.

*«Jeg ser lyst på
fremtiden*

- men jeg tror ikke det blir lyst av seg selv...»

Heidi Austlid, IKT Norge

Bærekraft er deg

Snakk med sidemannen

Hva hørte dere som kan være nyttig å ta med i arbeidet med å fremme heltidskultur i egne kommune...

Store demografiske forskyvninger i Norge nå

- Kommuneøkonomien er direkte koblet til demografiske endringer (og sentrale politiske prioriteringer)

	HELE LANDET		Kommune x			Bruk av folketall 1.7.2018	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0055	114 436	34	1,0999	0,05 %	29	41
2-5 år	0,1401	245 126	63	0,9515	-0,68 %	-355	-510
6-15 år	0,2628	639 819	119	0,6886	-8,18 %	-4 280	-6 141
16-22 år	0,0229	461 318	144	1,1556	0,36 %	186	267
23-66 år	0,1031	3 054 570	761	0,9223	-0,80 %	-419	-601
67-79 år	0,0553	572 790	209	1,3508	1,94 %	1 014	1 456
80-89 år	0,0760	179 646	79	1,6280	4,77 %	2 496	3 581
over 90 år	0,0383	44 803	26	2,1484	4,40 %	2 300	3 300
Basistillegg	0,0188	325	0,9972	11,3616	19,48 %	10 185	14 616
Sone	0,0101	20 463 927	11 400	2,0624	1,07 %	561	805
Nabo	0,0101	9 424 649	4 691	1,8425	0,85 %	445	638
Landbrukskriterium	0,0020	1	0,0012	4,4681	0,69 %	363	520
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	0,0071	51 039	10	0,7253	-0,20 %	-102	-146
Norskfødte med innv foreld 6-15 år ekskl Skand							
Flyktninger uten integreringstils	0,0084	150 287	12	0,2956	-0,59 %	-309	-444
Dødlighet	0,0452	40 765	9	0,8173	-0,83 %	-432	-619
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0181	119 602	17	0,5262	-0,86 %	-448	-643
Lavinntekt	0,0113	263 451	57	0,8010	-0,22 %	-118	-169
Uføre 18-49 år	0,0065	99 701	33	1,2254	0,15 %	77	110
Opphopningsindeks	0,0095	190	0,0110	0,2137	-0,75 %	-391	-560
Urbanitetskriterium							
Aleneboende 30 - 66 år	0,0194	455 399	104	0,8455	-0,30 %	-157	-225
PU over 16 år	0,0484	19 858	14	2,6100	7,79 %	4 074	5 847
Ikke-gifte 67 år og over	0,0452	350 364	137	1,4476	2,02 %	1 058	1 518
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0171	39 069	14	1,2879	0,49 %	257	369
Innbyggere med høyere utdannir	0,0188	1 355 932	258	0,7044	-0,56 %	-291	-417
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,30112	30,11 %	15 744	22 593

199 kommuner mister innbyggere

ØKONOMI. Lavere vekst i folketallet betyr at det er langt flere kommuner som faller i folketall nå enn for ett år siden. Sjekk din kommunes tall her.

23.02.2018

Stadig færre barn i Bygde-Norge

PLAN OG STEDSUTVIKLING. Tre av fire av norske kommuner har færre ettåringer enn for 30 år siden. I samme periode er det blitt 3.400 flere ettåringer i Norge.

Antall ettåringer har økt i 90 kommuner og stått stille i 5. I de resterende 261 kommunene har antallet ettåringer gått ned fra 1989 til 2019.

To tredeler av økningen har skjedd i Oslo, Bærum, Asker, Lillestrøm, Ullensaker, Kristiansand, Stavanger, Sandnes, Bergen og Trondheim.

Forsker Marianne Tønnessen i SSB:

"Unge folk flytter fra bygda. Mulighetene til utdanning er først og fremst i byene, og der er det også mange spennende jobber.

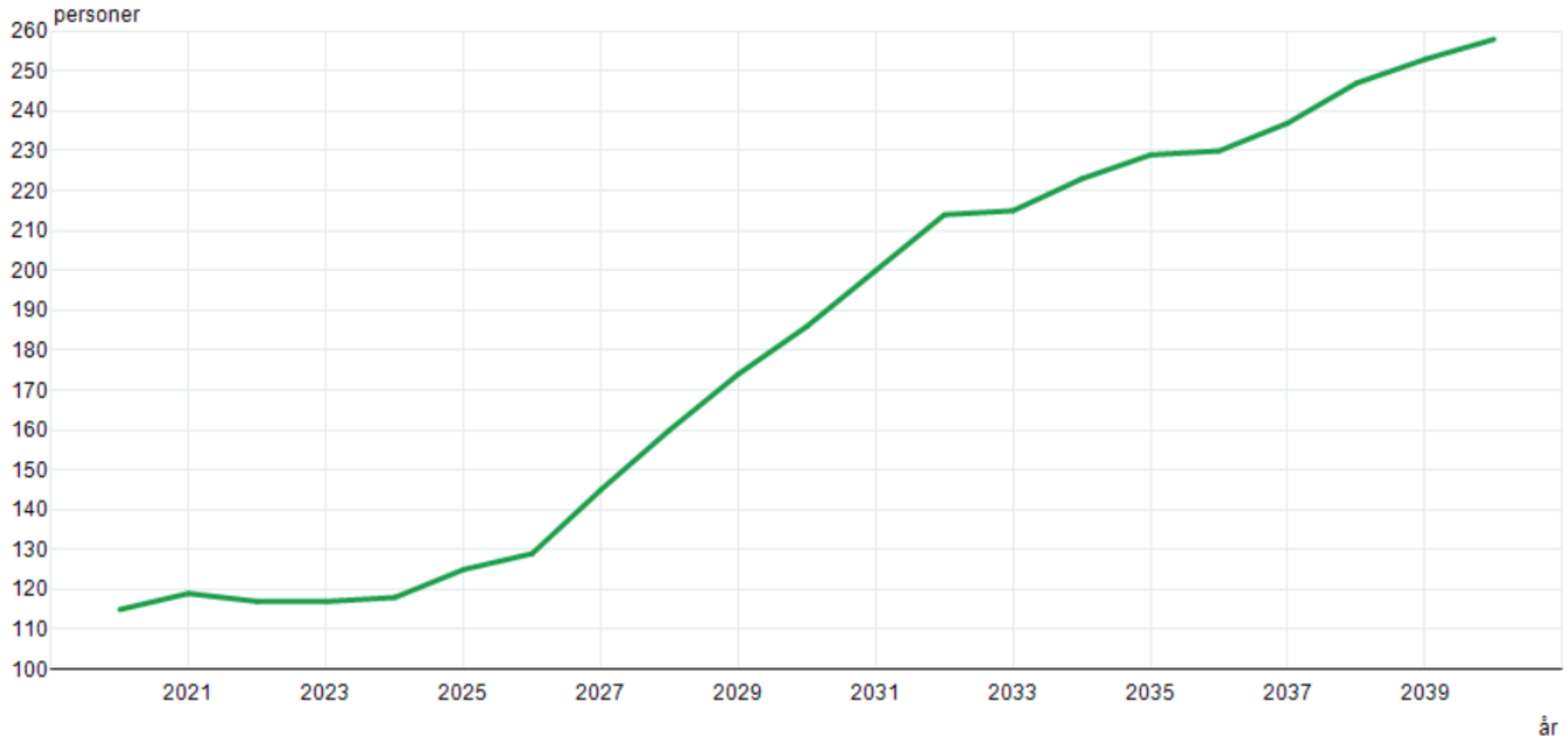
Barna blir derfor født der, men etter noen år er det mange som flytter ut av byen. Da flytter de ofte til tettstedene rundt byene»

(små)Kommunenes største utfordring

«Danse» med demografien

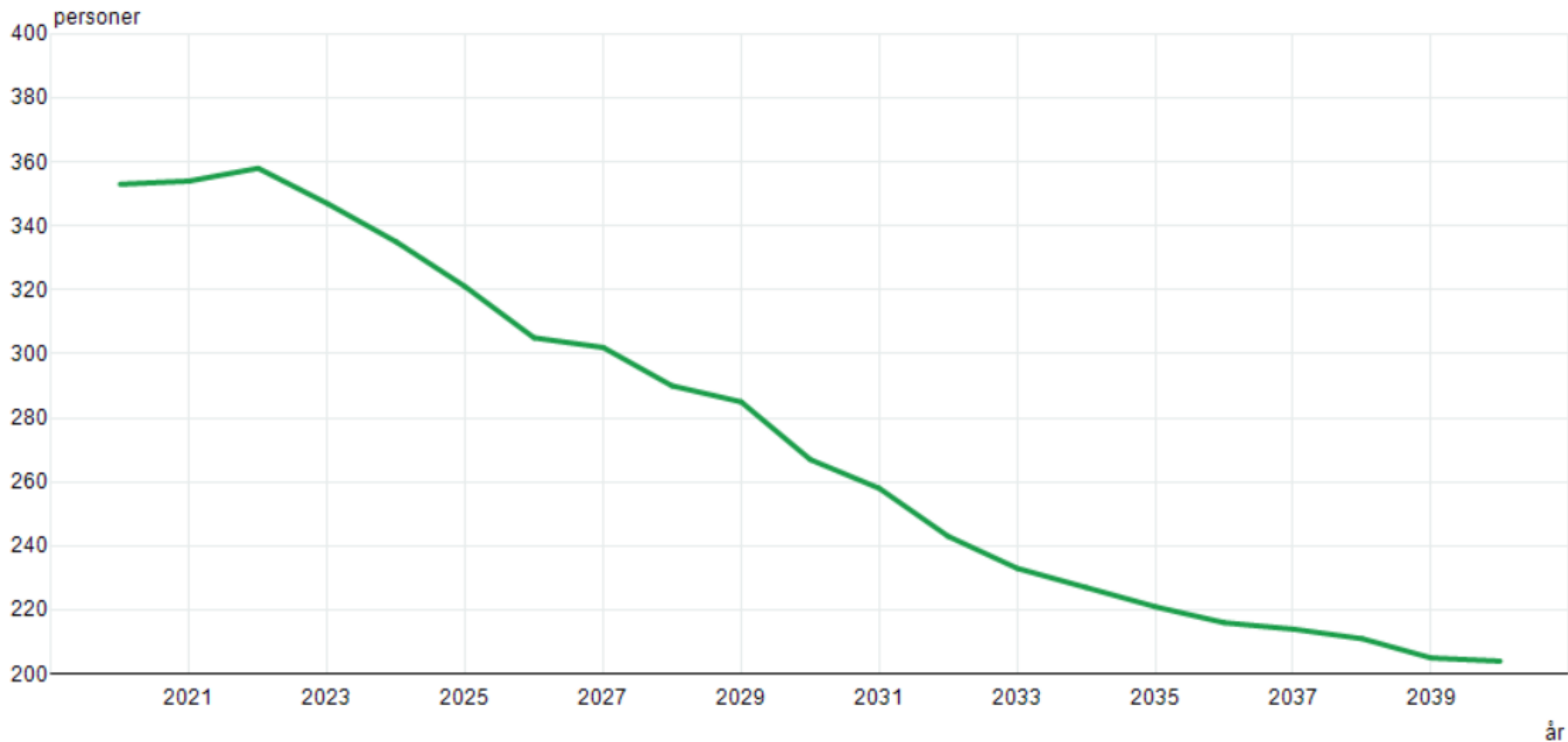

11668: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Guovdageaidnu - Kautokeino (-2019), 80 år eller eldre, Hovedalternativet (MMMM).

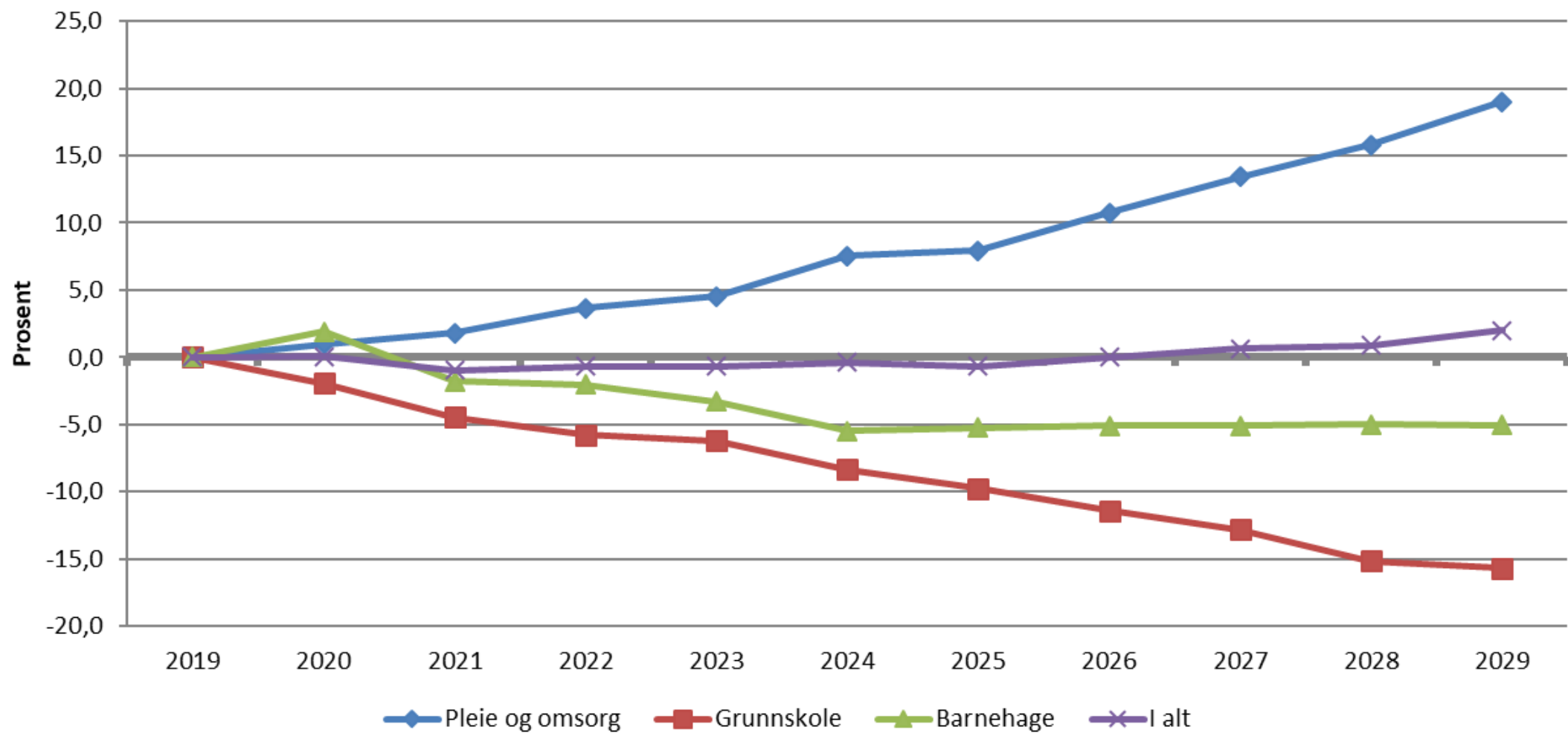
Kilde: Statistisk sentralbyrå

11668: Framskrevet folkemengde 1 januar, etter år. Guovdageaidnu - Kautokeino (-2019), 6-15 år, Hovedalternativet (MMMM).

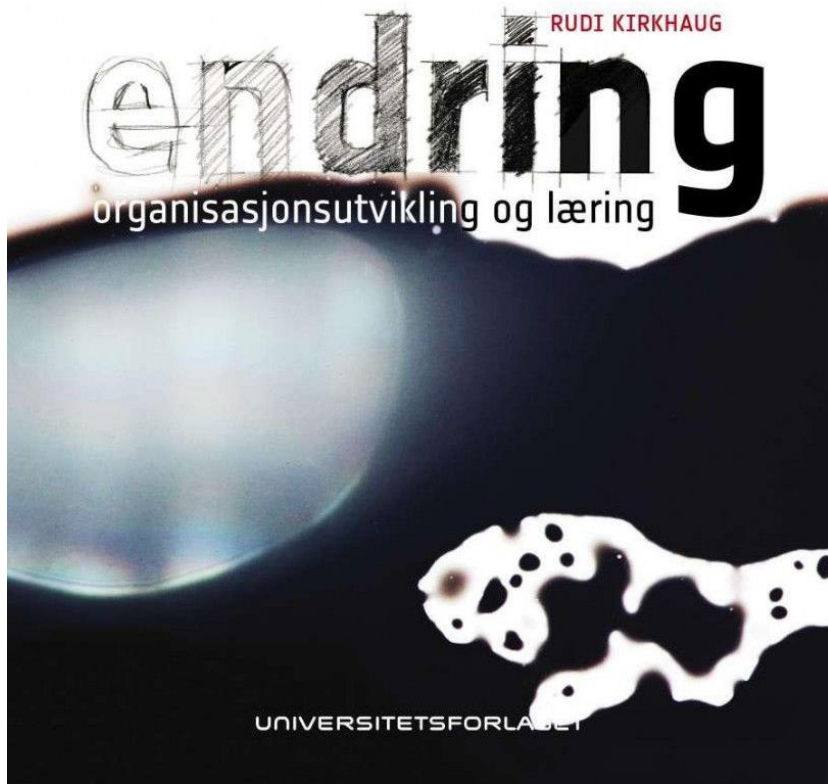

Endret utgiftsbehov demografi - kommunen - 2019 - 2029

(målt ved inngangen til det enkelte år)

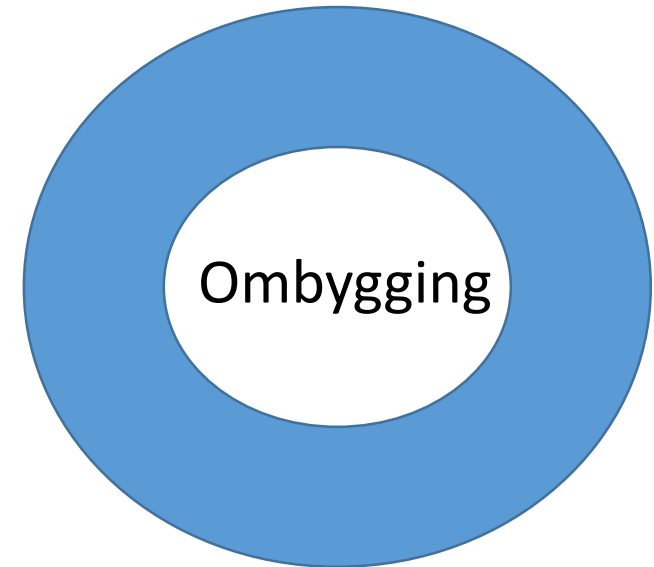
	HELE LANDET		ROLLAG			Bruk av folketall 1.7.2018	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0055	114 436	34	1,0999	0,05 %	29	41
2-5 år	0,1401	245 126	63	0,9515	-0,68 %	-355	-510
6-15 år	0,2628	639 819	119	0,6886	-8,18 %	-4 280	-6 141
16-22 år	0,0229	461 318	144	1,1556	0,36 %	186	267
23-66 år	0,1031	3 054 570	761	0,9223	-0,80 %	-419	-601
67-79 år	0,0553	572 790	209	1,3508	1,94 %	1 014	1 456
80-89 år	0,0760	179 646	79	1,6280	4,77 %	2 496	3 581
over 90 år	0,0383	44 803	26	2,1484	4,40 %	2 300	3 300
Basistillegg	0,0188	325	0,9972	11,3616	19,48 %	10 185	14 616
Sone	0,0101	20 463 927	11 400	2,0624	1,07 %	561	805
Nabo	0,0101	9 424 649	4 691	1,8425	0,85 %	445	638
Landbrukskriterium	0,0020	1	0,0012	4,4681	0,69 %	363	520
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	0,0071	51 039	10	0,7253	-0,20 %	-102	-146
Norskfødte med innv foreld 6-15 år ekskl Skand							
Flyktninger uten integreringstils	0,0084	150 287	12	0,2956	-0,59 %	-309	-444
Dødlighet	0,0452	40 765	9	0,8173	-0,83 %	-432	-619
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0181	119 602	17	0,5262	-0,86 %	-448	-643
Lavinntekt	0,0113	263 451	57	0,8010	-0,22 %	-118	-169
Uføre 18-49 år	0,0065	99 701	33	1,2254	0,15 %	77	110
Opphopningsindeks	0,0095	190	0,0110	0,2137	-0,75 %	-391	-560
Urbanitetskriterium							
Aleneboende 30 - 66 år	0,0194	455 399	104	0,8455	-0,30 %	-157	-225
PU over 16 år	0,0484	19 858	14	2,6100	7,79 %	4 074	5 847
Ikke-gifte 67 år og over	0,0452	350 364	137	1,4476	2,02 %	1 058	1 518
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0171	39 069	14	1,2879	0,49 %	257	369
Innbyggere med høyere utdannir	0,0188	1 355 932	258	0,7044	-0,56 %	-291	-417
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,30112	30,11 %	15 744	22 593

Rudi Kirkhaug

Oppbygging

Nedbygging

Til Landstinget 2020

||||| ||||| ||||| ||||| |||||
M A N G E
B E K K |||||
||||| ||||| ||||| E R
S M Å ||||| |||||

FNs BÆREKRAFTSMÅL

4

Hva skal til – uansett

KS Landsting forventer at kommuner og fylkeskommuner:

- Forankrer og iverksetter offensiv arbeidsgiverpolitikk som møter lokale behov, sikrer nyskaping og rom for prøving og feiling, og som ivaretar bærekraft framover.
- Setter innbyggeren i sentrum og leverer velferdstjenester innenfor strammere økonomiske rammer gjennom ny oppgaveløsning, nye arbeidsformer og med ny teknologi.
- Bygger opp under et seriøst og inkluderende arbeidsliv lokalt og arbeider for å sikre attraktiv studentpraksis, læreplasser, andre praksisplasser og arbeidsutprøving.

Lytt deg inn på det du hører..
Hva hører du som kan være
nyttig i det videre arbeidet
heltidskultur i egen
kommune?

Lokalsamfunnenes dilemmaer i møte med statens ambisjoner. Hva påvirker kommunenes handlingsrom? Vi utforsker konsekvensene av nasjonale føringer og de forventningene de skaper.

Statsviter og forsker Einar Olav Vetvik

Snakk med sidemannen

Hva hørte dere som kan være nyttig å ta med i arbeidet med å fremme heltidskultur i egne kommune...

Pause

Lytt deg inn på det du hører..
Hva hører du som kan være
nyttig i det videre arbeidet
heltidskultur i egen
kommune?

Betydningen av å realisere heltidskultur for å bygge bærekraftige tjenester i et regionalt perspektiv

Ordfører Siri Blichfeldt Dyrland, Midt-Telemark kommune

Midt-Telemark
kommune

Arbeid med heltidskultur

«Betydningen av å realisere heltidskultur for å bygge bærekraftige tjenester i et regionalt perspektiv».

Vi skaper framtida sammen

Starten på prosjekt heltidskultur i Sauherad kommune

Vi skaper fremtiden sammen

Reell medvirkning! Partsarbeid.

Vi skaper fremtiden sammen

Konsekvenser beboere

Truls (86) hadde 10 ulike pleiere om dagen

SAUHERAD (NRK): Ekteparet Svanhild og Truls Dahl i Sauherad i Telemark kunne ha opptil 10 forskjellige pleiere innom – fem ganger om dagen. Etter åtte år ble det endelig en forandring.

NÆRHET OG OMSORG: Truls Dahl kjenner hjelpepleier Britt Eva Pettersen godt. Han er glad for at han har fått færre pleiere å forholde seg til gjennom dagen.

FOTO: ROALD MARKER / NRK

Kristin Rivrud
@NRKkristin
Journalist

Roald Marker
Journalist

Publisert 4. okt. kl. 10:48

Konsekvens beboere forts.

Vi skaper fremtiden sammen

Konsekvenser ansatte

Vi skaper fremtiden sammen

Konsekvenser økonomi

Vi skaper fremtiden sammen

Å bli en del av Moland-hjulet

Vi skaper fremtiden sammen

Besøk fra Stortinget våren 2019

Heltidskultur 🙌🙌

Vi skaper fremtiden sammen

Vinn-vinn-vinn situasjon

Vi skaper fremtiden sammen

Et regionalt perspektiv

Vi skaper fremtiden sammen

Veien videre

Vi skaper fremtiden sammen

Snakk med sidemannen

Hva hørte dere som kan være nyttig å ta med i arbeidet med å fremme heltidskultur i egne kommune...

Lytt deg inn på det du hører..
Hva hører du som kan være
nyttig i det videre arbeidet
heltidskultur i egen
kommune?

Betydningen av tilstrekkelig kompetanse, kapasitet og kontinuitet for å løse samfunnsoppdraget. Hvor godt er vi rigget i en deltidskultur?

Innlegg ved Hildegunn Andreassen, KS-K

(små)Kommunenenes største utfordring

**Evner vi å
«Danse» med demografien**

Her slås det fast at også det offentlige må forberede seg på tøffere økonomiske utsikter enn vi har vært vant til. Det er avgjørende at kommunesektoren, som årlig forvalter om lag en tredel av hele statsbudsjettet, bidrar med omstilling, innovasjon og nyteknning.

Endret utgiftsbehov demografi - kommuner

(målt ved inngangen til det enkelte år)

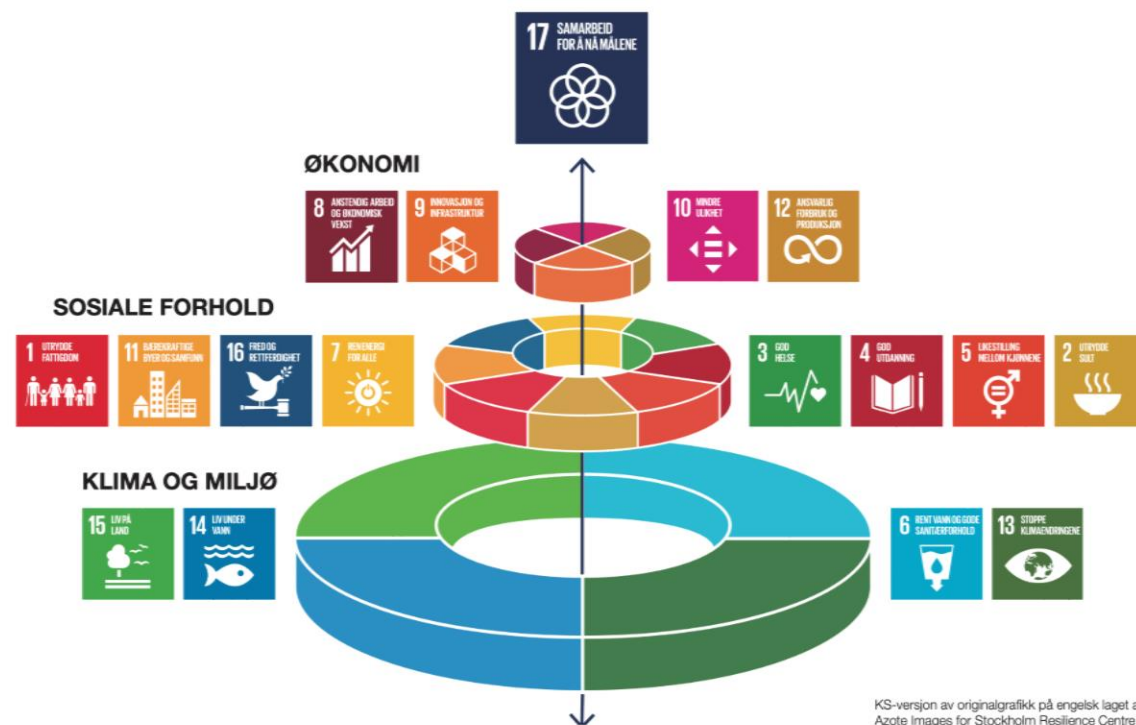

Meld. St. 2

(2016–2017)

Melding til Stortinget

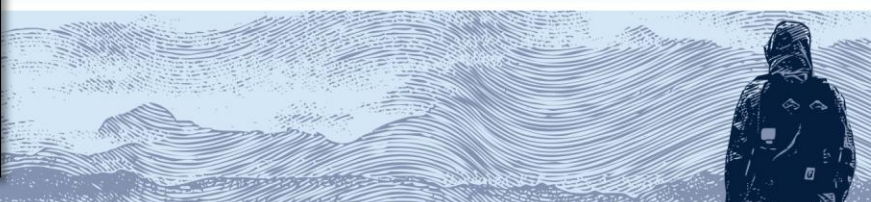
Perspektivmeldingene

Rapport

for i 2040

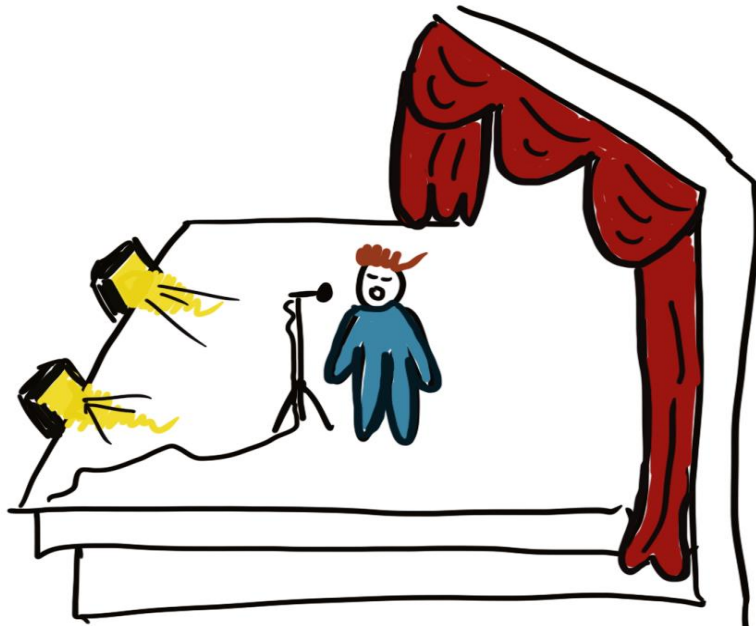
sektor

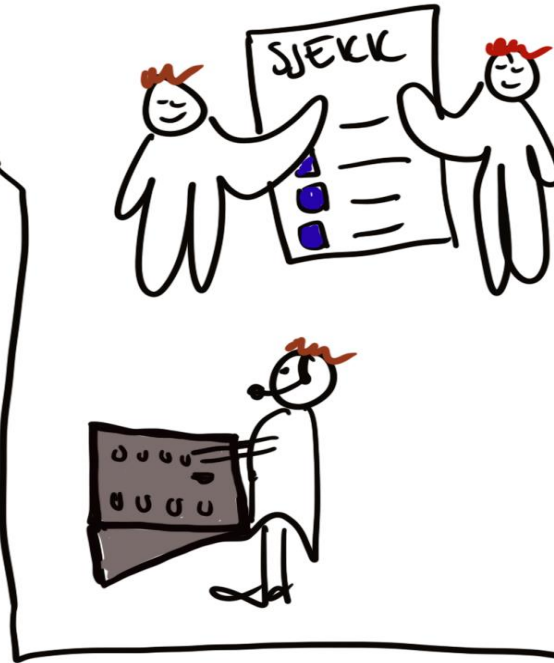
Leve hele livet
- en kvalitetsreform for eldre

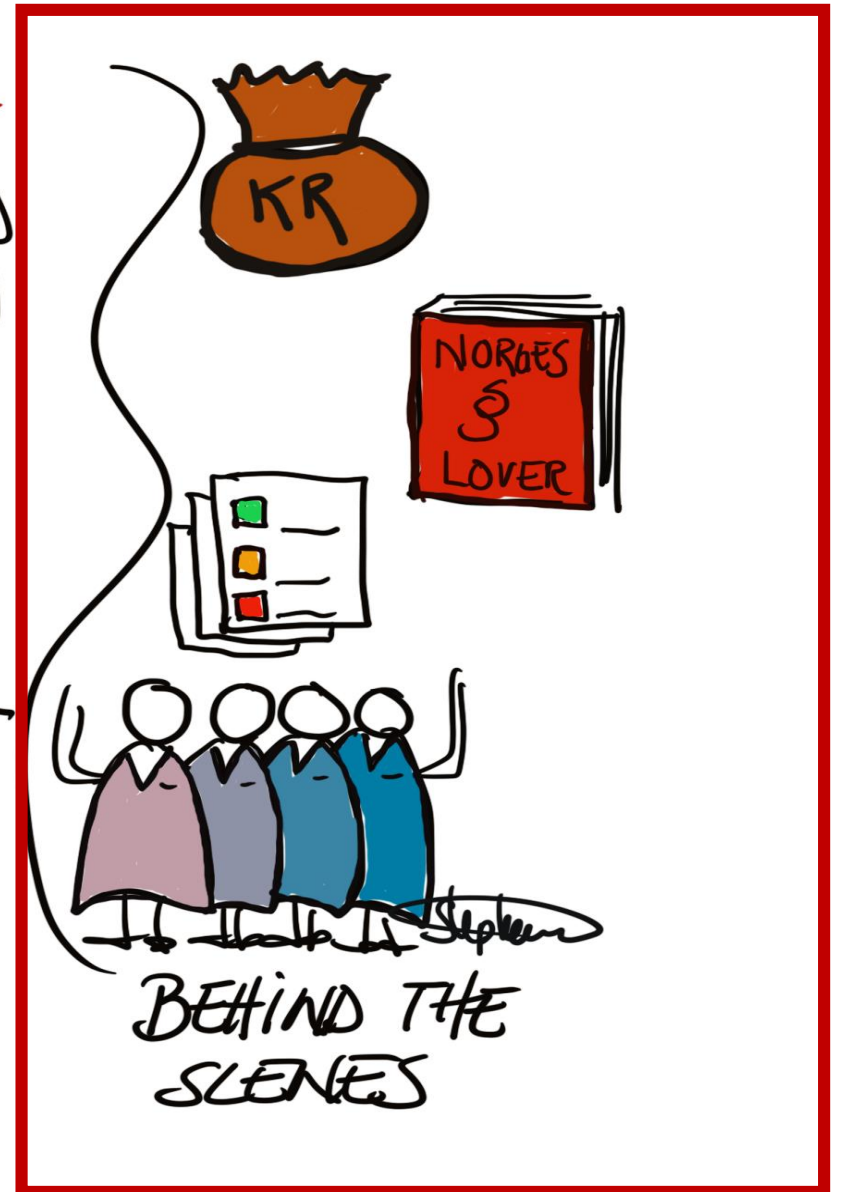

FRONT STAGE

BACK STAGE

Hvilket handlingsrom har vi, og hvordan bruker vi det vi har?

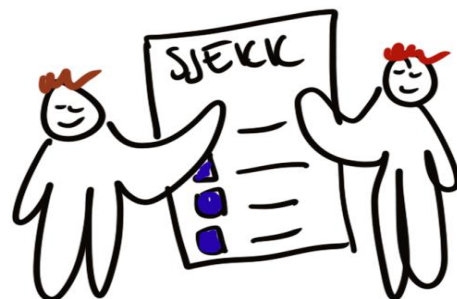
Hvordan virker det vi gjør på.....

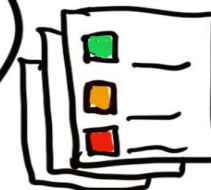
Alle organisasjoner må definere sin hovedoppgave !

FRONT STAGE

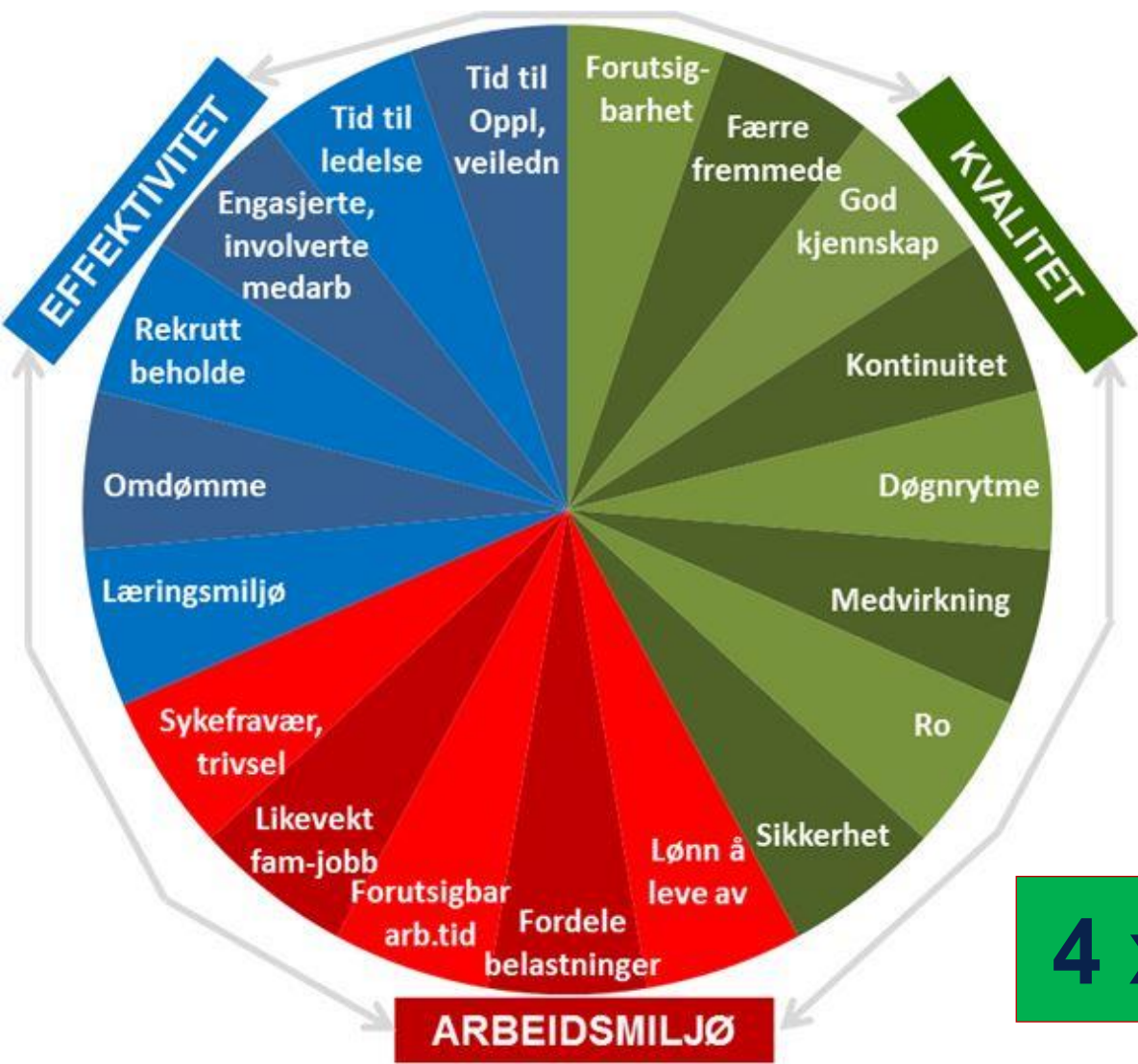

BACK STAGE

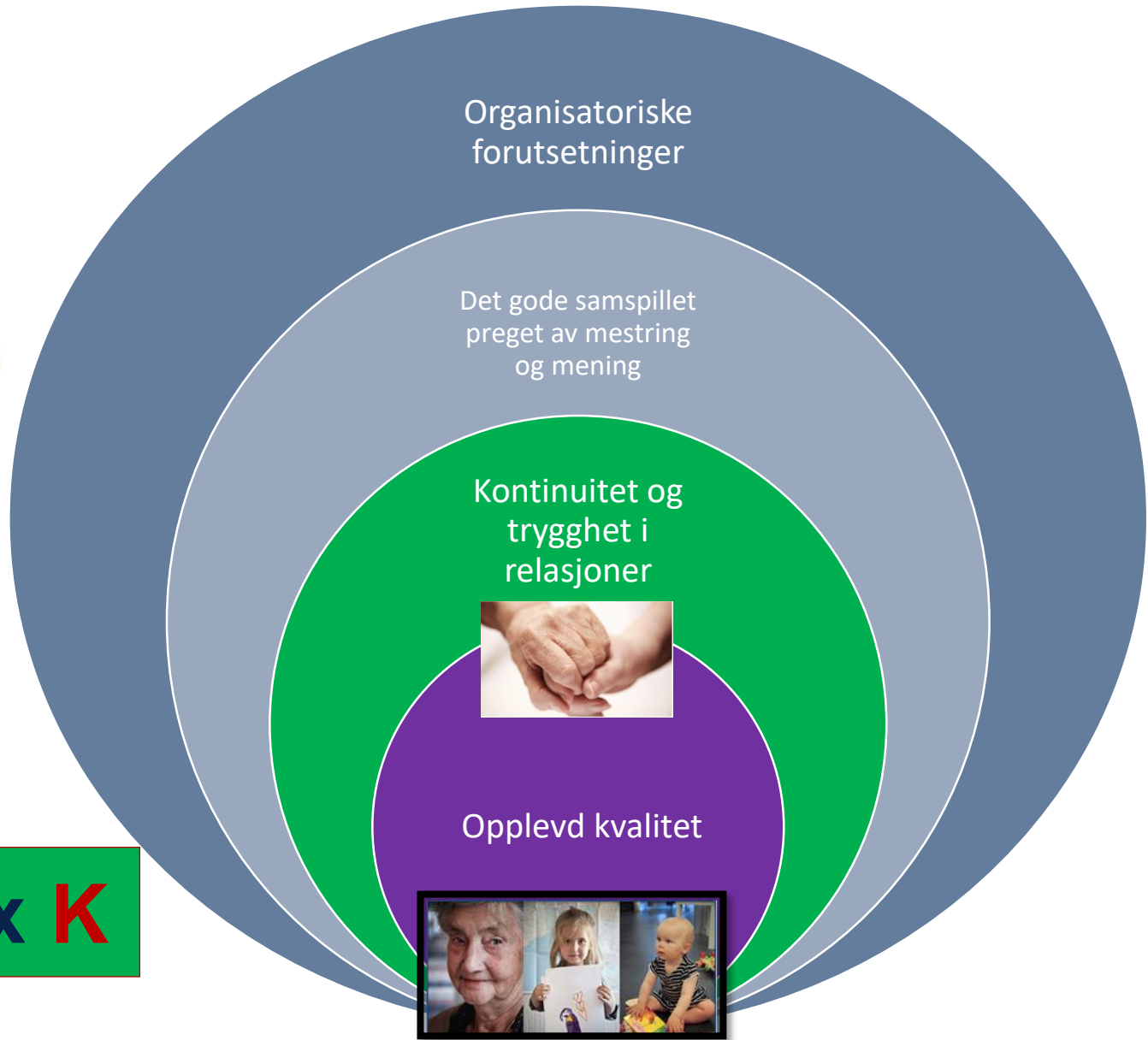

BEHIND THE
SCENES

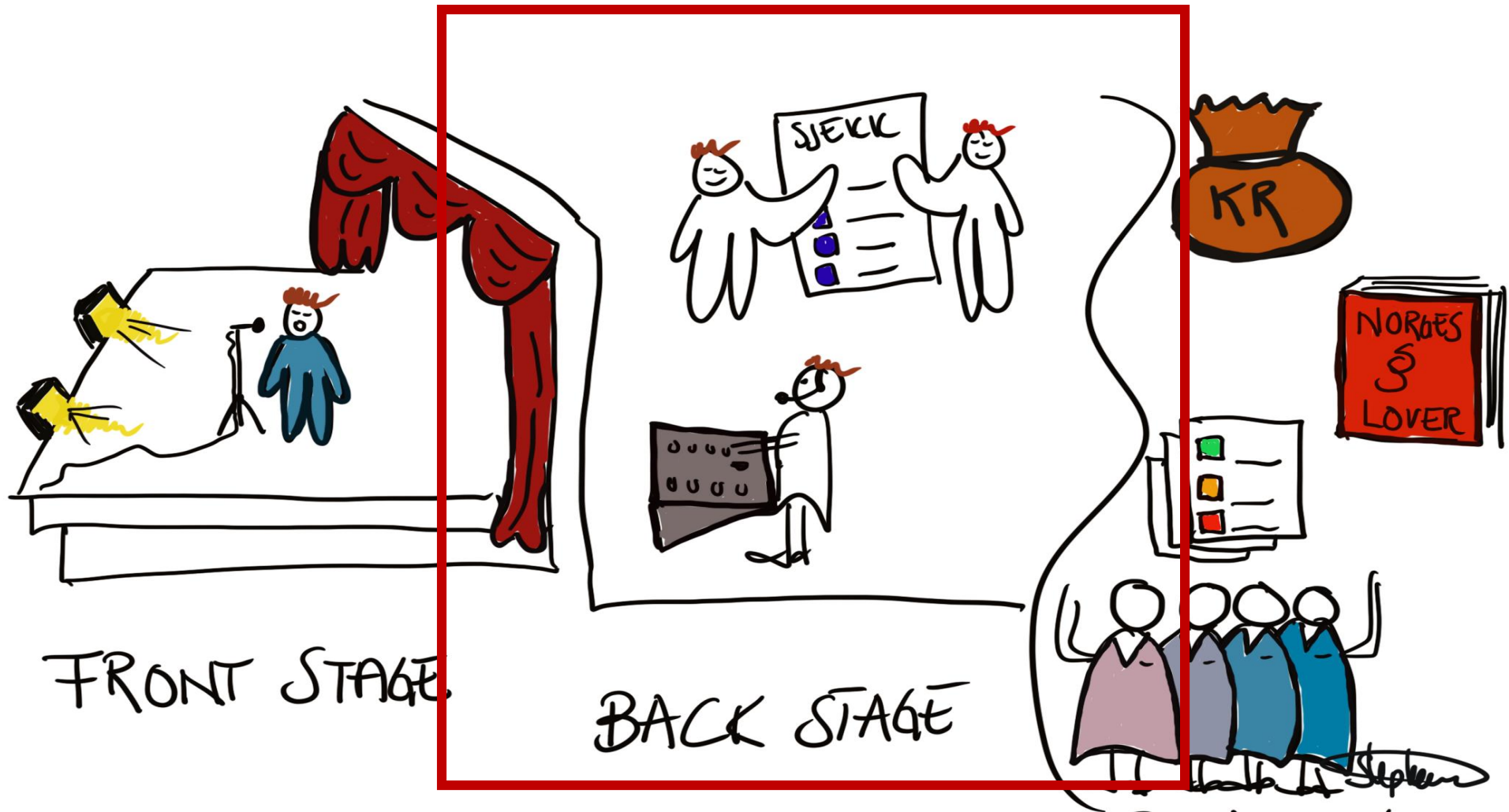
Hvilken effekt har det vi gjør? Hvordan oppleves våre tjenester?

4 x K

Kvalitet, **K**ompetanse, **K**apasitet og **K**ontinuitet

Hvordan har vi rigget oss?

BEHIND THE SCENES

Organisering av arbeidet

Preget av kontinuitet, helhet og sammenheng, store stillinger

Vi jakter på den gode sirkelen – men har vi de **forutsetningene** som skal til for å realisere den?

Bedre tjenestekvalitet

Et lite innblikk i hvordan....

DELTIDSKULTURTÅKA

Rammer.....

Case: Ringerike – døgndrift tjenester sett fra enhetsnivå

Helse og omsorg

Stab og støtte:
Kommuneoverlege
Sykehjemsoverlege
Seniorrådgiver
Kvalitetsrådgiver
Koordinator og prosessveileder

NAV

Inter-kommunale
tjenester

Forvaltnings-
enheten

Psykisk helse
og rus

Hjemme-
tjenesten
Hønefoss

Integrerte
tjenester

Hønefoss oms

Hvelven oms

Austjord oms

TT Sentrum

TT Sør

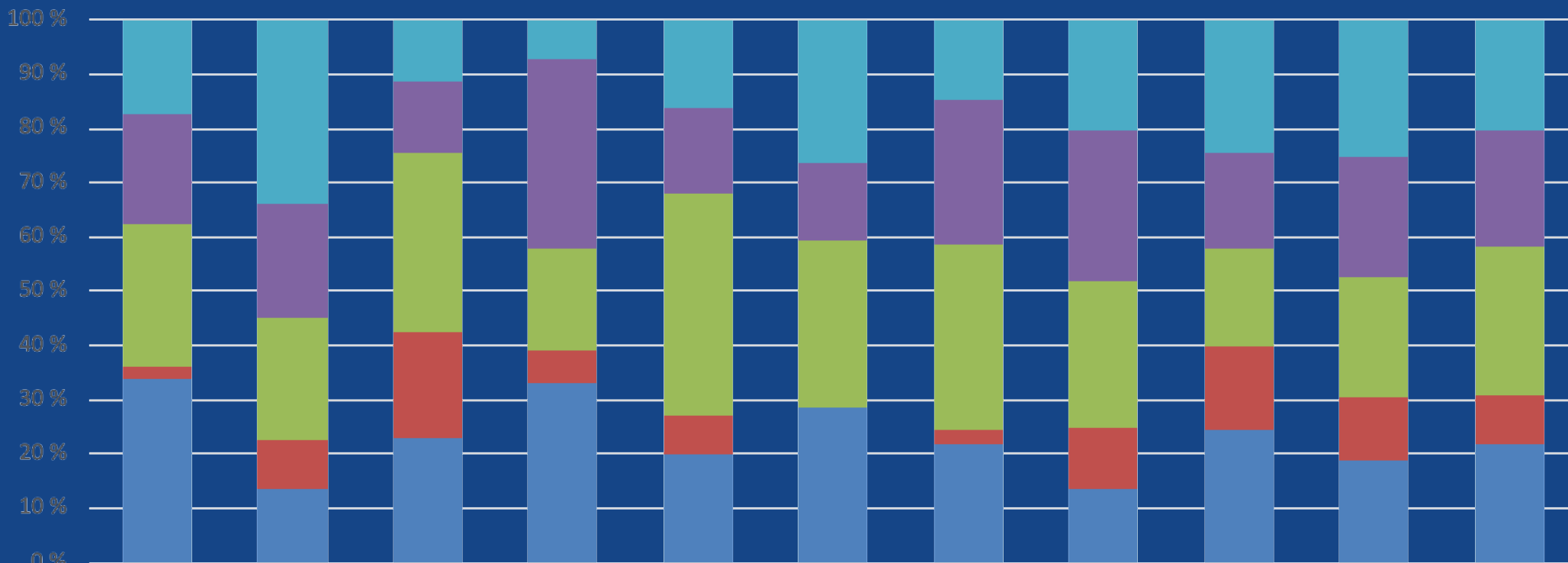
TT Øst

Planlagt bemanning.....

Stillingsprofilen ansatte + ubesatte stillinger i hver enhet 2018

**Andel heltid:
20,3 %**

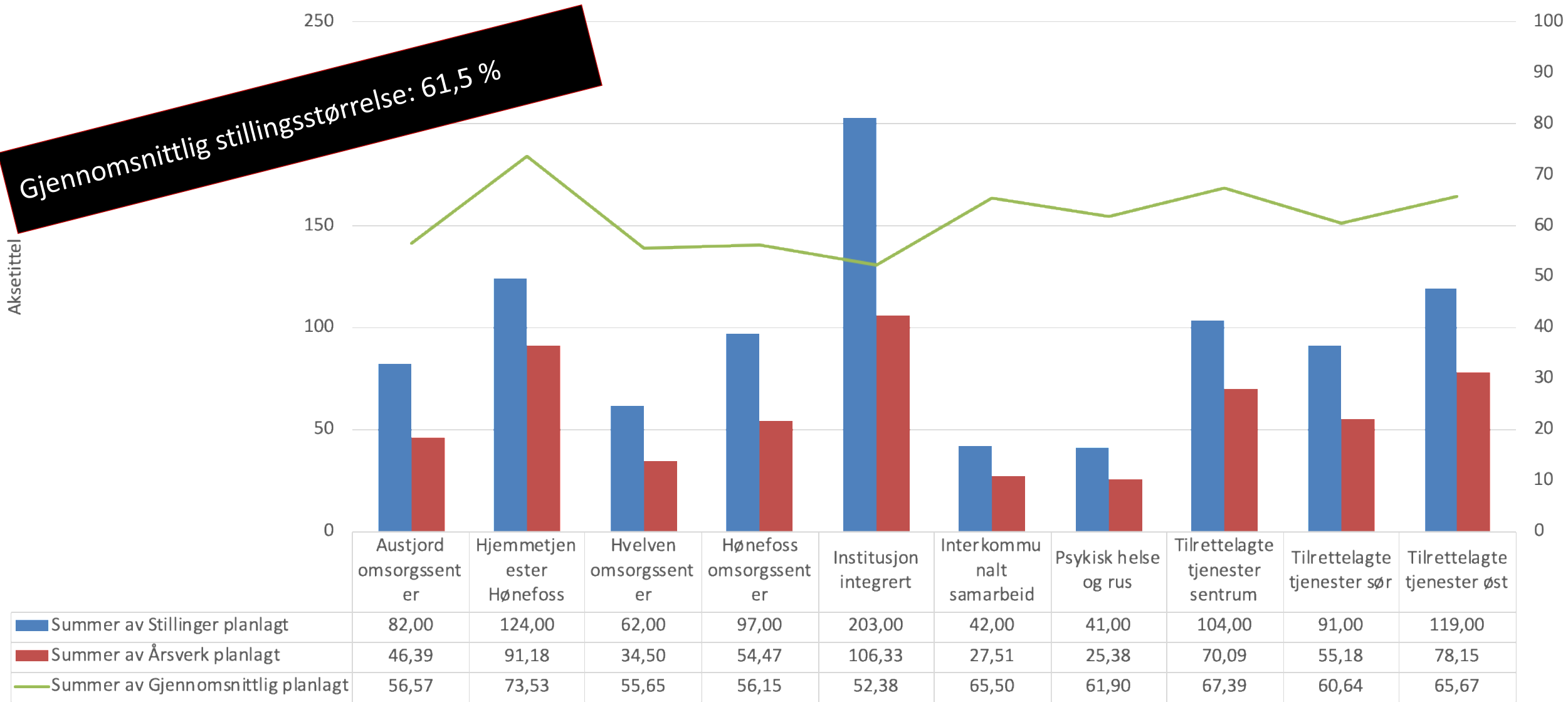
**Andel stillinger
under 50:
30,9 %**

	Austjord omsorgssenter	Hjemmetjenester Hønefoss	Hvelven omsorgssenter	Hønefoss omsorgssenter	Institusjon integrert	Interkommunalt samarbeid	Psykisk helse og rus	Tilretteleggte tjenester sentrum	Tilretteleggte tjenester sør	Tilretteleggte tjenester øst	Totalt
■ Summer av Antall stillinger 100	14	42	7	7	28	11	6	21	22	30	188
■ Summer av Antall stillinger 80 til 99,9	16	26	8	34	27	6	11	29	16	26	199
■ Summer av Antall stillinger 50 til 79,9	21	28	20	18	70	13	14	28	16	26	254
■ Summer av Antall stillinger 30 til 49,9	2	11	12	6	12	0	1	12	14	14	84
■ Summer av Antall stillinger 0 til 29,9	27	17	14	32	34	12	9	14	22	22	203

Totalt 928 stillinger

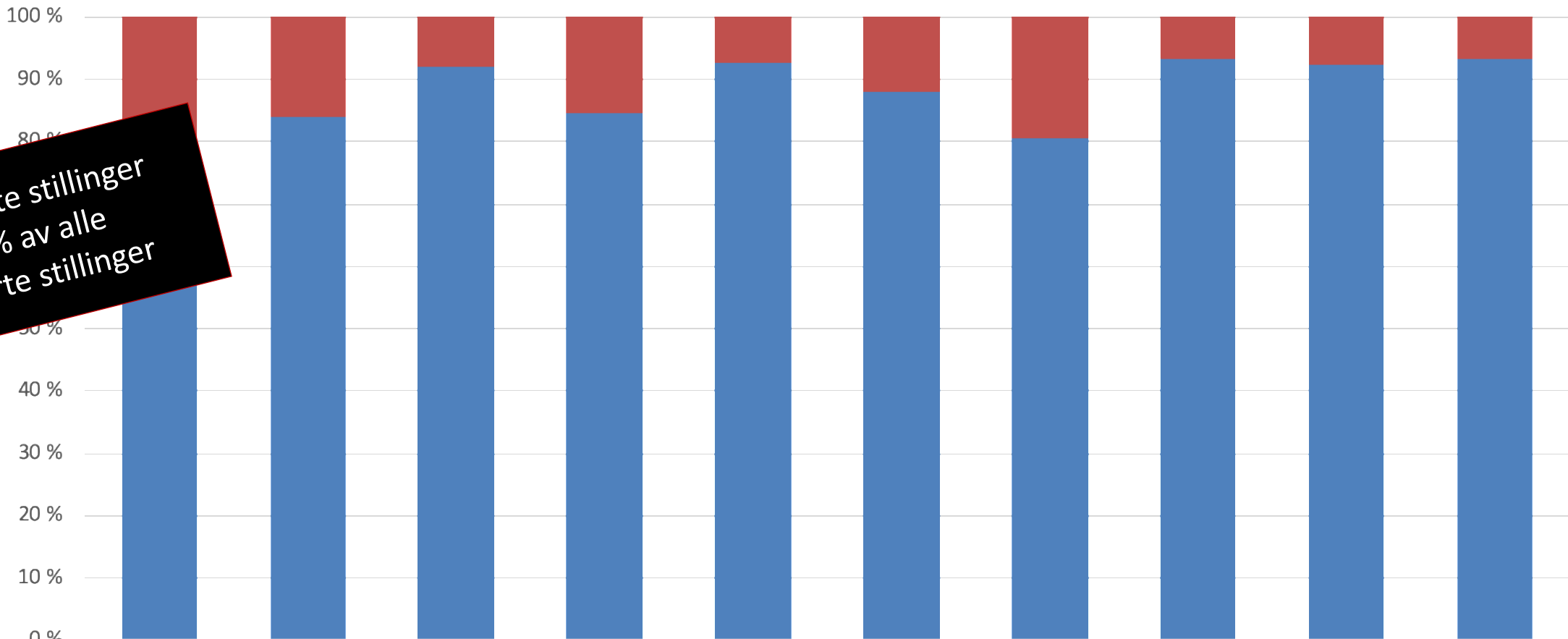
Antall stillinger, årsverk og gjennomsnittlig stillingsstørrelse planlagt bemanning 2018

Budsjettert bemanning fordelingen av besatte og ubesatte stillinger i stillingsbudsjettet for 2018

Aksestittel

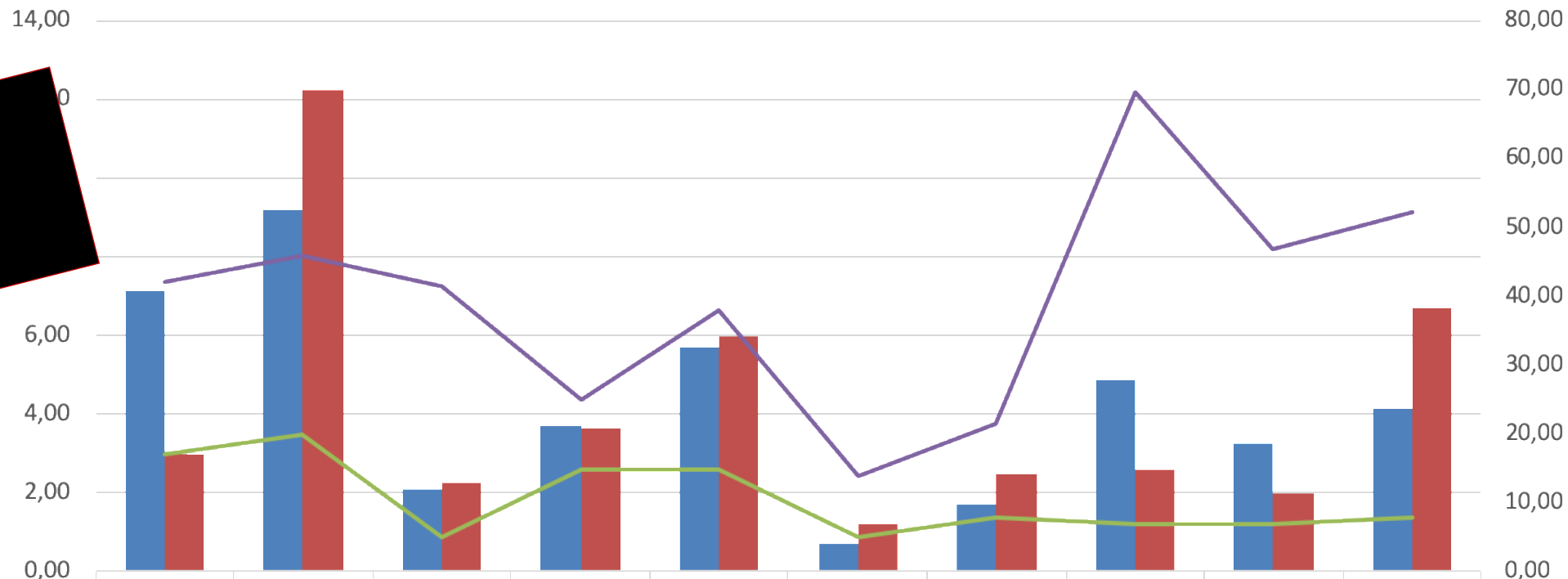
- 107 ubesatte stillinger
- Utgjør 11 % av alle budsjetterte stillinger

■ Sommer av Ubesatte stillinger	17,00	20,00	5,00	15,00	15,00	5,00	8,00	7,00	7,00	8,00
■ Sommer av Besatte stillinger	65,00	104,00	57,00	82,00	188,00	37,00	33,00	97,00	84,00	111,00

Status antall stillinger, årsverk og gj.snitt % for ubesatte stillinger samt antall årsverk innleie vakante vakter i de ulike enhetene 2018

• Gjennomsnittlig stillingsstørrelse 40 %
 • 107 ubesatte stillinger fordelt på 42 årsverk

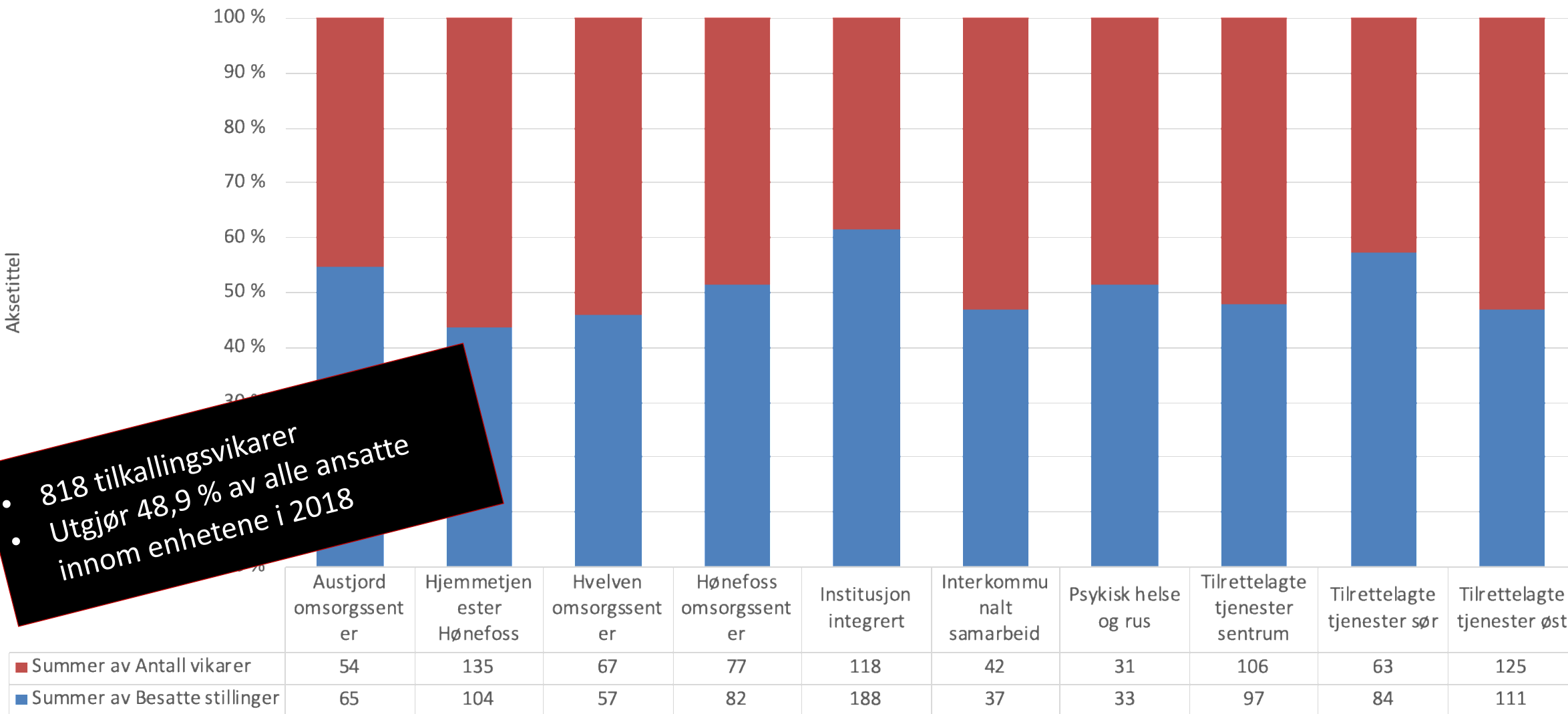

	Austjord omsorgssentre	Hjemmetjenester Hønefoss	Hvelven omsorgssentre	Hønefoss omsorgssentre	Institusjon integrert	Interkommunalt samarbeid	Psykisk helse og rus	Tilrettelagte tjenester sentrum	Tilrettelagte tjenester sør	Tilrettelagte tjenester øst
■ Sommer av Ubesatte årsverk	7,16	9,20	2,08	3,73	5,68	0,70	1,72	4,87	3,29	4,17
■ Sommer av VA - Vakans vakt	2,96	12,22	2,27	3,65	5,99	1,24	2,49	2,57	2,01	6,70
— Sommer av Ubesatte stillinger	17,00	20,00	5,00	15,00	15,00	5,00	8,00	7,00	7,00	8,00
— Gjennomsnitt av Gj.snitt % ubesatte stillinger	42,12	46,00	41,60	24,87	37,87	14,00	21,50	69,57	47,00	52,13

Totalt årsverk ubesatt: 42,6
Totalt årsverk innleie vakante vakter: 42,1

Faktisk bemanning.....

Totalt antall ansatte i besatte stillinger og tilkallingsvikarer 2018

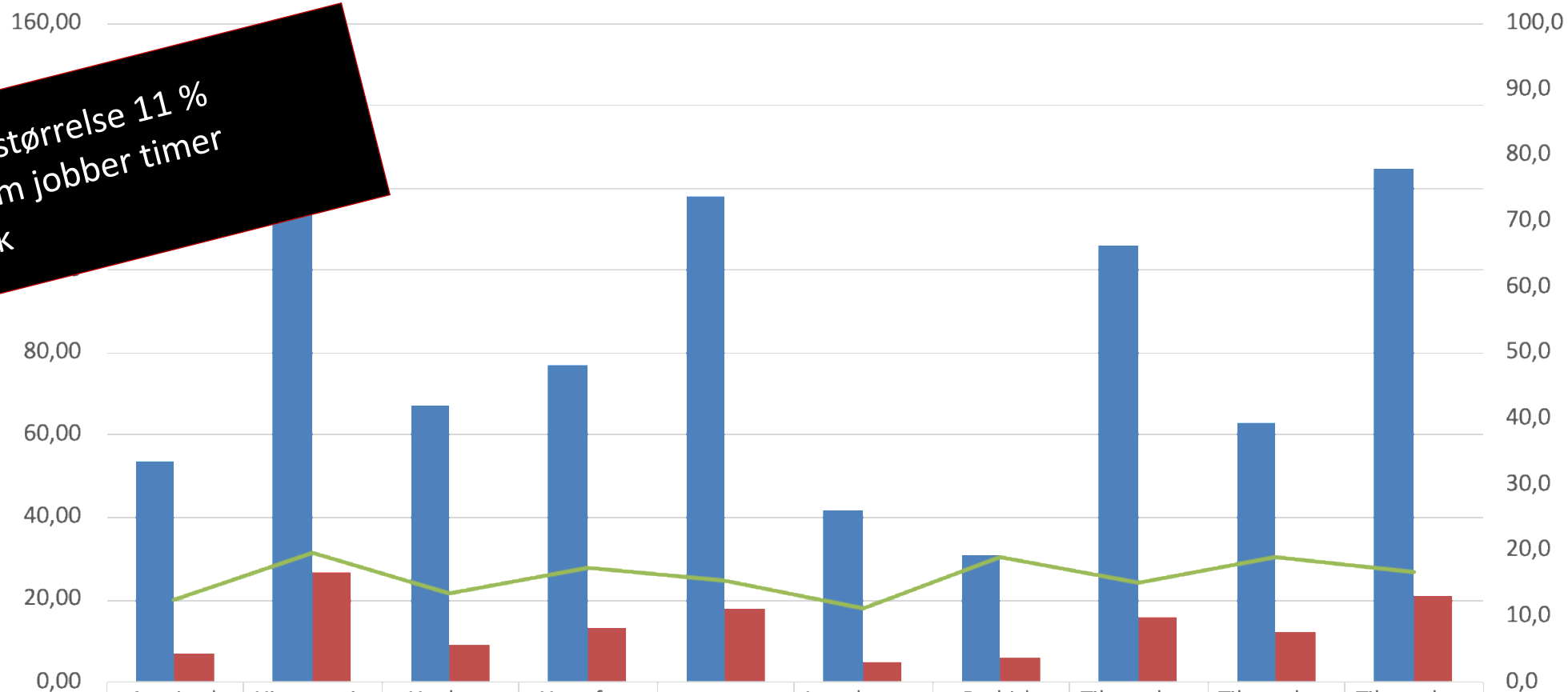
- 818 tilkallingsvikarer
- Utgjør 48,9 % av alle ansatte innom enhetene i 2018

Status antall tilkallingsvikarer, hvor mange årsverk de jobbet og gj.snitt % i de ulike enhetene 2018

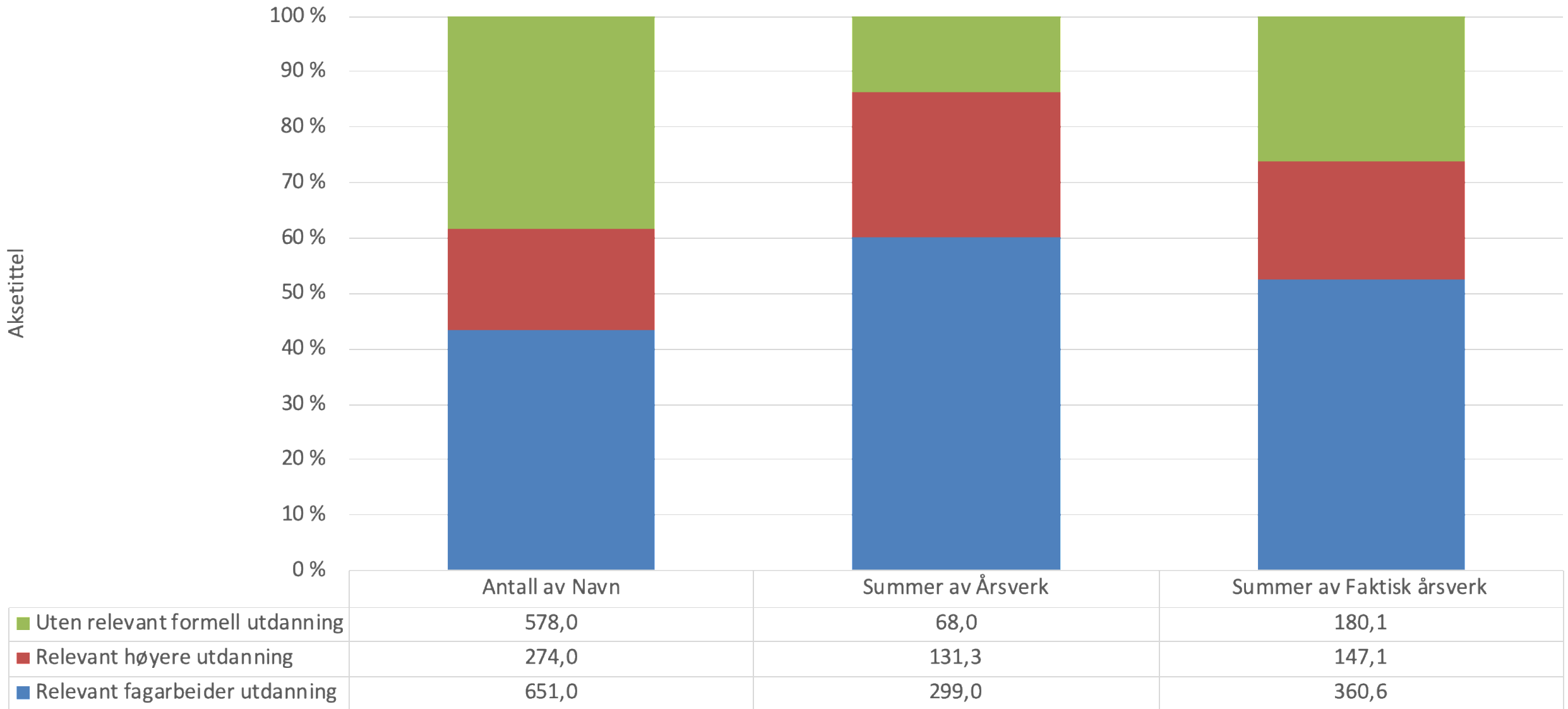
Aksetittel

- Gjennomsnittlig stillingsstørrelse 11 %
- 818 tilkallingsvikarer som jobber timer tilsvarende 133 årsverk

	Austjord omsorgsseter	Hjemmetjenester Hønefoss	Hvelven omsorgsseter	Hønefoss omsorgsseter	Institusjon integrert	Interkommunalt samarbeid	Psykisk helse og rus	Tilrettelagte tjenester sentrum	Tilrettelagte tjenester sør	Tilrettelagte tjenester øst
Summer av Antall vikarer	54,00	135,00	67,00	77,00	118,00	42,00	31,00	106,00	63,00	125,00
Summer av Årsverk merarbeid, ikke stilling	6,82	26,70	8,99	13,47	18,06	4,77	5,85	16,10	11,98	20,90
Gjennomsnitt av Gj.snitt % vikarer uten stilling	12,63	19,78	13,42	17,49	15,30	11,35	18,86	15,19	19,01	16,72

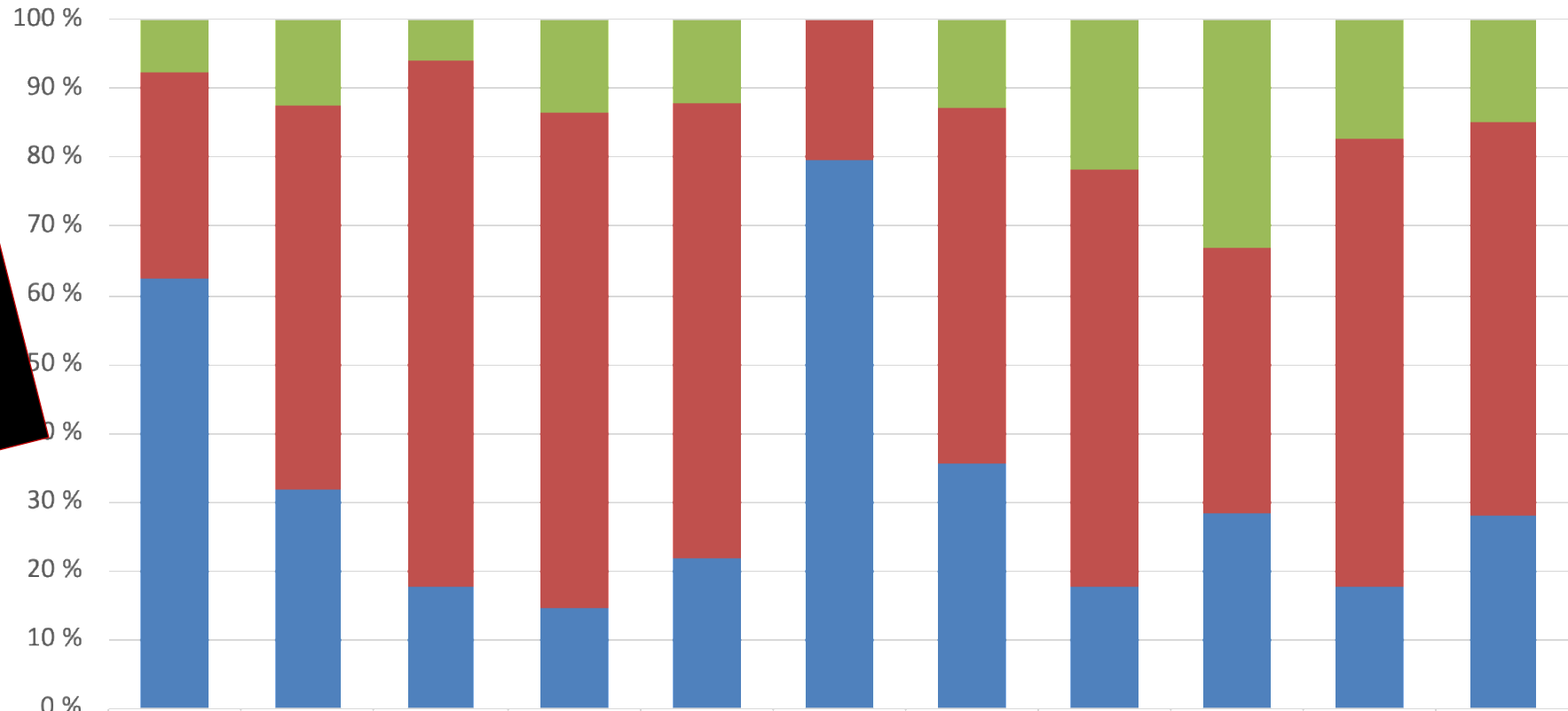
Kompetanseprofil ansatte og årsverk besatt + tilkallingsvikarer 2018

Kompetanseprofil planagte årsverk i de ulike enhetene 2018

Aksetittel

- 540 årsverk
- 28 % av årsverkene og med relevant høyere utdanning
- 57 % med relevant fagbrev
- 15 % er uten formell utdanning

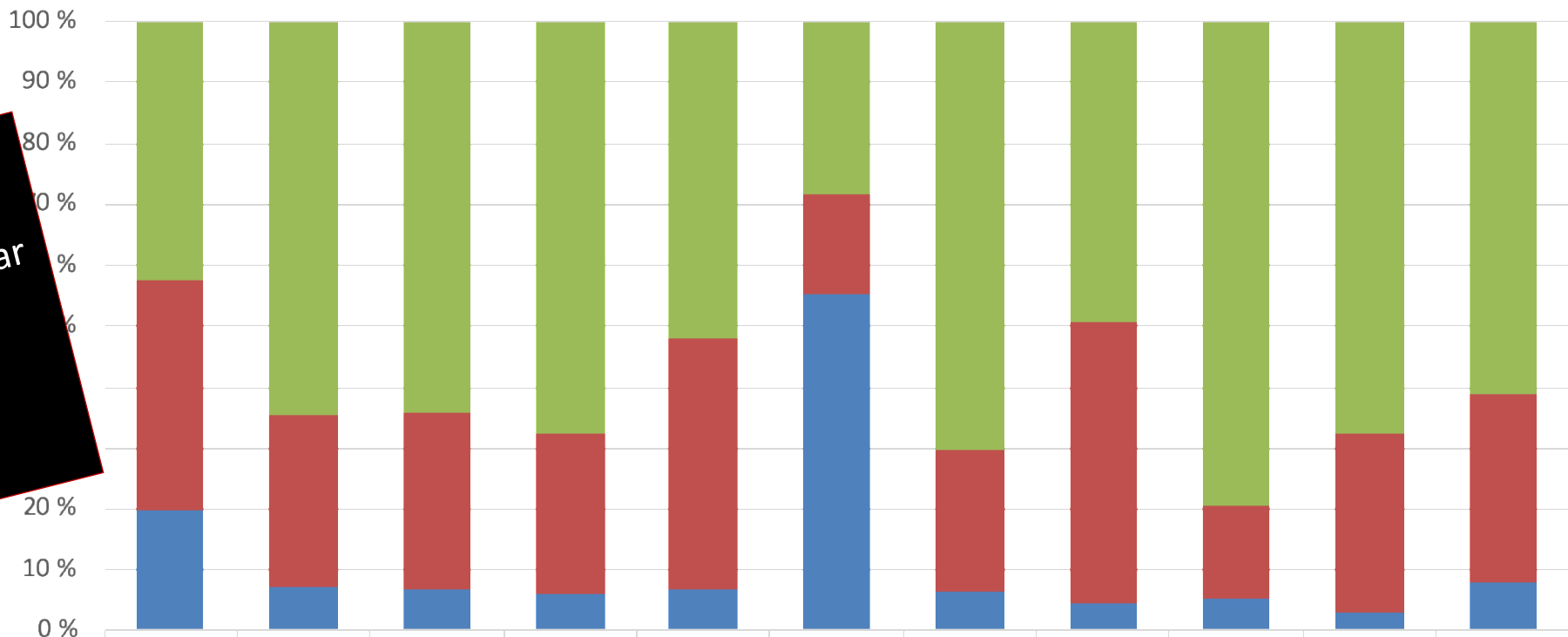

	Austjord omsorgssenter	Hjemmetjenester Hønefoss	Hvelven omsorgssenter	Hønefoss omsorgssenter	Institusjon integrert	Interkommunalt samarbeid	Psykisk helse og rus	Tilrettelagte tjenester sentrum	Tilrettelagte tjenester sør	Tilrettelagte tjenester øst	Totalt
■ Sommer av Uten relevant formell utdanning, planlagt årsverk	3,30	10,12	1,90	6,90	12,15		3,10	13,90	17,02	12,58	80,98
■ Sommer av Relevant fagarbeider utdanning, planlagt årsverk	12,60	45,99	24,01	36,20	66,44	4,38	12,57	38,89	19,68	47,64	308,39
■ Sommer av Relevant høyere utdanning, planlagt årsverk	26,49	26,06	5,59	7,37	21,73	17,13	8,71	11,30	14,48	12,93	151,80

Kompetanseprofil årsverk alt innleie alle enheter 2018

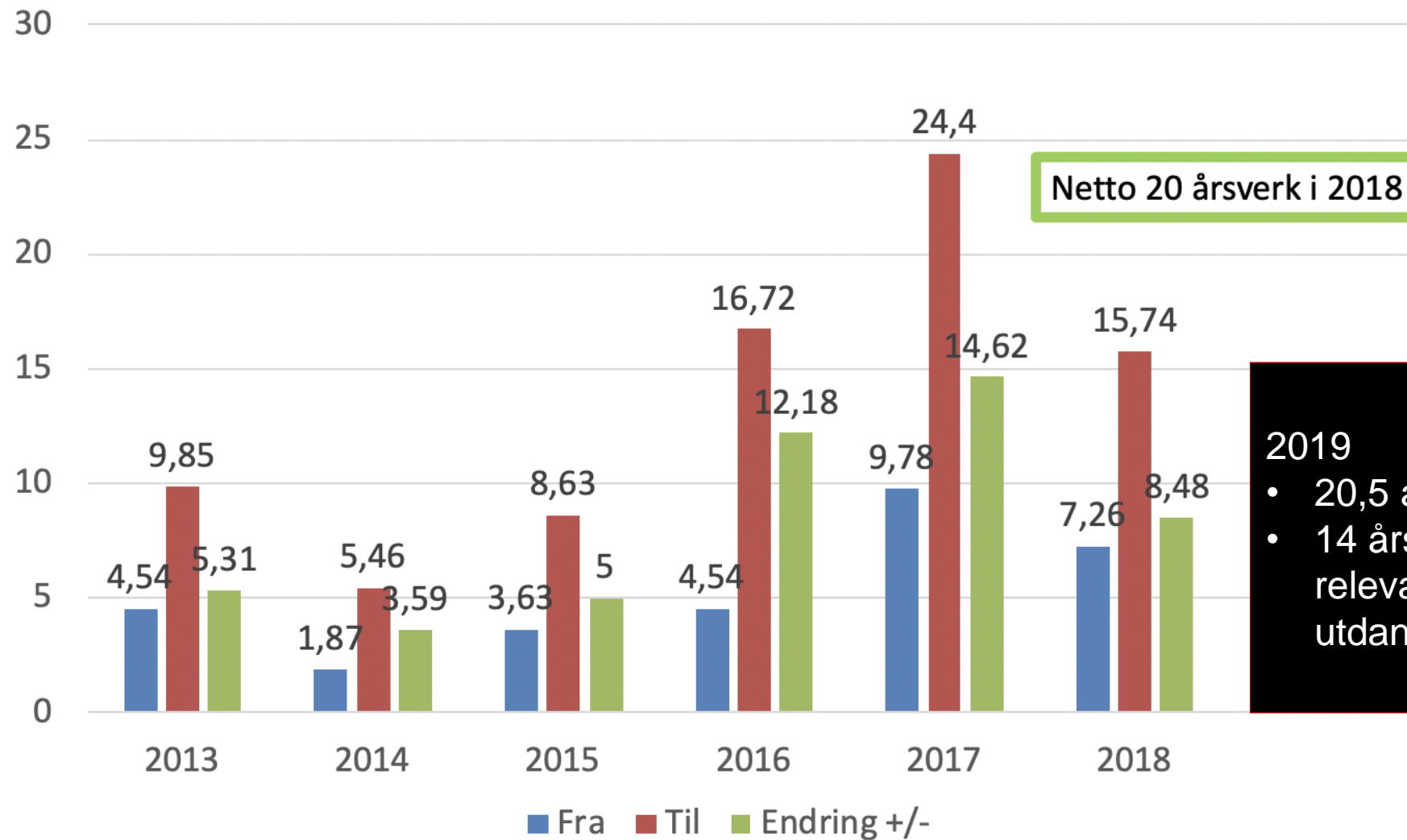
Aksetittell

- 190 årsverk
- 26,3 % av de innleide timen var på helg i 2018
- 115 årsverk uten formell utdanning (60 %)

	Austjord omsorgssenter	Hjemmetjenester Hønefoss	Hvelven omsorgssenter	Hønefoss omsorgssenter	Institusjon integrert	Interkommunalt samarbeid	Psykisk helse og rus	Tilrettelagte tjenester sentrum	Tilrettelagte tjenester sør	Tilrettelagte tjenester øst	Totalt
■ Sommer av Uten relevant formell utdanning, merarbeid årsverk	4,58	22,73	8,01	13,94	15,35	1,57	6,34	10,57	13,73	18,71	115,53
■ Sommer av Relevant fagarbeider utdanning, merarbeid årsverk	4,02	9,83	3,63	5,39	12,14	0,90	2,12	9,94	2,64	8,07	58,68
■ Sommer av Relevant høyere utdanning, merarbeid årsverk	2,15	2,55	0,87	1,23	2,06	3,07	0,59	0,98	0,90	0,84	15,24

Innvilgede krav 2013- t.o.m. 01.04 2018 i årsverk

Nøkkeltall hele døgndrift 2018

- ❑ 103 ubesatte stillinger
- ❑ 42,6 årsverk innleie i vakante vakter
- ❑ 1.556 ansatte i tjenesten (816 faste ansatte + 740 tilkallingsvikarar)
- ❑ 403 tilkallingsvikarar uten formell utdanning
- ❑ 52.259 innleide vakter
- ❑ 351.686,38 innleide timer
- ❑ 190 årsverk innleie
- ❑ 8 millioner i overtid
- ❑ 20,5 % heltid

HELTID

DELTID

Kompeten

Organisering av arbeidet
Preget av kontinuitet, helhet og sammenheng, store stillinger

Godt omdømme
Lav turnover

Kompetente medarbeidere
Kjente medarbeidere
Økt kompetanse
Få vikarer, lite ekstraarbeid

Vi jakter på den gode sirkelen – men har vi de **forutsetningene** som skal til for å realisere den?

En god sirkel

God og ønsket organisasjonskultur.
Forutsigbarhet, ro, tydelig retning og mening
Opplevd kvalitet

Bedre miljø / mestringsklima /
Samhandling og læring

Trygge, aktive, tilfredse, motiverte, inkluderte elever / barn / voksne / eldre
Tilfredse og aktive foresatte

Bedre tjenestekvalitet

Heltidskultur

KS KONSULENT

KS-K fritt etter Moland, FAFO

Fraværskultur

I: 2 min
G: 15 min

Kommunevist arbeid:

Hvordan utfordrer dette oss? Har vi råd til å vente? Hvem bærer kostnaden av deltidskulturen?

Lunsj

Lytt deg inn på det du hører..
Hva hører du som kan være
nyttig i det videre arbeidet
heltidskultur i egen
kommune?

Karmøy kommune har deltatt i et tilsvarende Nytt Blikk nettverk i Rogaland. De kommer og deler sine erfaringer med å utvikle samspillet mellom politikk, administrasjon og fagforeninger i arbeidet med å fremme heltidskultur.

Utviklings- og ressurs sjef Siv Anita Lilleskog og HTV

Heltidskultur

Det nødvendige samspill

Karmøy kommune

Våre erfaringer

Viktigheten av samspillet mellom

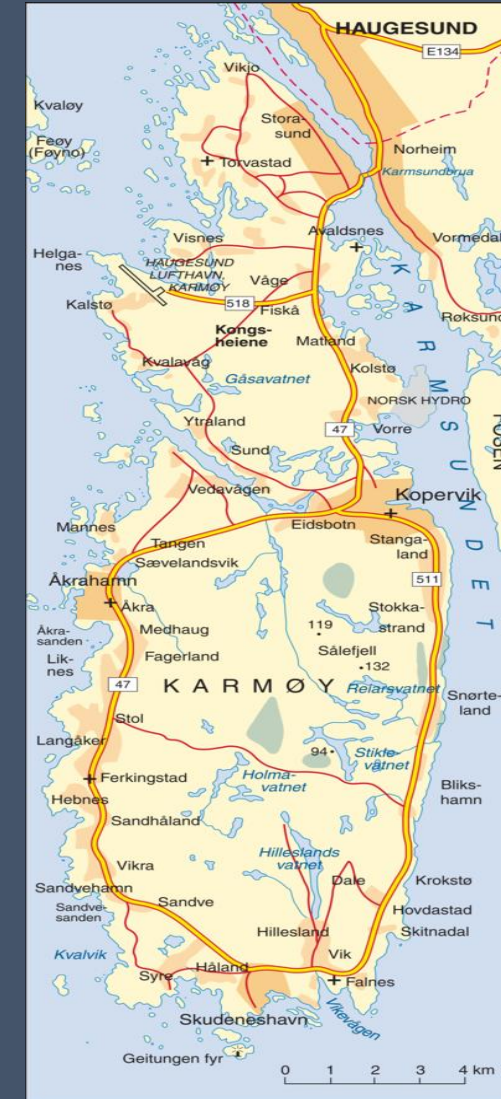
- politikk,
- administrasjon og
- fagforeninger

i arbeidet med å fremme heltidsku

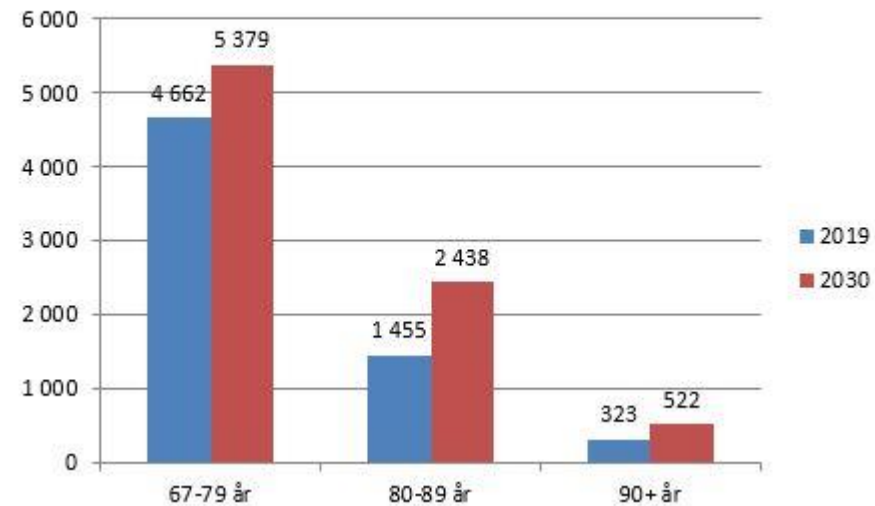
Karmøy kommune

- Sammenslåing i 1965 av syv kommuner: Torvastad, Avaldsnes, Stangaland, Kopervik, Åkra, Skudenes og Skudeneshavn.
- Areal på 177,9 km² og er fylkets største og Norges 23. største øy.
- 42164 innbyggere
- 3 byer: Kopervik, Åkrahamn og Skudeneshavn
- Ordfører Jarle Nilsen, AP

Demografi

Økt antall eldre (67+)i Karmøy:

En tydelig forskyvning i befolkningens aldersfordeling fram mot 2035. Kort oppsummert vil Karmøy oppleve reduksjon i andel unge, reduksjon i andel personer i arbeidsfør alder og økning i andel pensjonister

Vi er stolt av vår kommune!

- <https://vimeo.com/380677337>

Ambisjon:

Valg for framtida!

Mål:

Regionens mest
inspirerende
arbeidsplass

God økonomisk
styring og
riktig prioritering

Utvikle og gi
framtidsetta tjenester

Inkluderende og
mangfoldig kommune

Delmål:

Bygge
inspirerende
lederskap

Gjøre
hverandre
gode

Bruke
data og
analyse

Sikre
sammenheng
mellom planer

Være i
forkant av
framtidige
behov

Være
heldigital
innen 2020

Rom
for alle

Muligheter
for den
enkelte

Verdier:

RESPEKT

•

ANSVAR

•

KVALITET

Kommunen som vil at du skal lykkes!

Starten på deltakelse «nytt blikk»

Høsten 2016:

- **HTV:** hva skjer på dette feltet?
- **Heltidskonferanse:**
  - Arbeidsgiver
  - HTV
  - Leder administrasjonsutvalget
- Nytt engasjement/ny kunnskap!

Et politisk nødvendig «dytt»

- Administrasjonsutvalget: Ga tydelig «mandat» for arbeidet (2016)

- Mål
- Arbeidsgiverpolitikk
- Krav til ledere
- rapportering

- Nettverkssamlingene «nytt blikk» - en

Sektor	Antall stillinger	Antall heltidsstillinger	Andel heltidsstillinger	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse
00 I alt	3 579	1 137	31,8 %	75,1 %
01 Administrasjon	101	64	63,4 %	82,3 %
02 Undervisning	1 047	494	47,2 %	82,7 %
03 Barnehager	228	71	31,1 %	75,8 %
04 Helse/omsorg	1 837	336	18,3 %	68,8 %
05 Samferdsel og teknikk	279	138	49,5 %	61,0 %
06 Annet	-	-	0,0 %	0,0 %
07 Ikke oppgitt	87	34	39,1 %	60,2 %

Forankring

Administrativt, politisk og fagforeningene

- Sikre at vi har en felles forståelse
  - Hvorfor mer heltid
  - Hvordan påvirker deltiden kommunen som helhet?
  - Hvor ligger mulighetene
- Et «kommune» prosjekt eller kun helse- og omsorg?
- Arbeidsgiverpolitikk/strategi
- Turnusteknisk kompetanse
- Økonomi / rammebetingelsene

Det gode samspillet!

- Rådmannens fokus på mer heltid – avgjørende for fremdrift!
- Kommunalsjefene sentrale i forankringsarbeid ut mot organisasjonen!
- Hovedtillitsvalgte fremsnakker og etterspør!
  - Gode lokale prosesser i turnusarbeid
  - Tettere dialog med administrasjon om utfordringer og muligheter
  - Vilje til å prøve ut ulike arbeidstidsordninger
- Politisk ledelse etterspør / hyppig rapportering underveis

Partene er utålmodige – etterspør resultater og de gode eksemplene!!

Resultat av godt samarbeid

Litlabjørgvegen

- Stor andel ansatte med ønske om større stilling
- Ny bruker inkluderes i ordinær drift
- Endret helgefrequens langvakter fra hver 4. til hver 3. helg + delvis langturnus

	Før	Nå (august)
Antall ansatte	37	28
Antall ønske større stilling	19	2
Gjennomsnittlig stilling %	73,37 %	77,81 %
Andel heltid	14,29 %	50 %
Spl/vpl dekning helg	2-3	3

Erfaringer

Bolig- og miljøarbeidertjenesten

Krevende prosesser for ansatte, ledere og tillitsvalgte.

Krever kontinuerlig fokus!
HELE TIDEN!

Ingen «Quick fix», men kan heller ikke hvile i at «ting tar tid»!

Vårt «skrekksenario» i Bolig- og miljøarbeidertjenesten

Endring fra langvakter hver 3. til hver 4. helg.

Dette ville medført:

- Behov for 93 flere ansatte
- Gjennomsnittlig stilling redusert til ca. 58 %

Endring til «vanlige» vakter hver 3. helg ville gitt behov for ca 270 flere ansatte.

Veien videre for oss

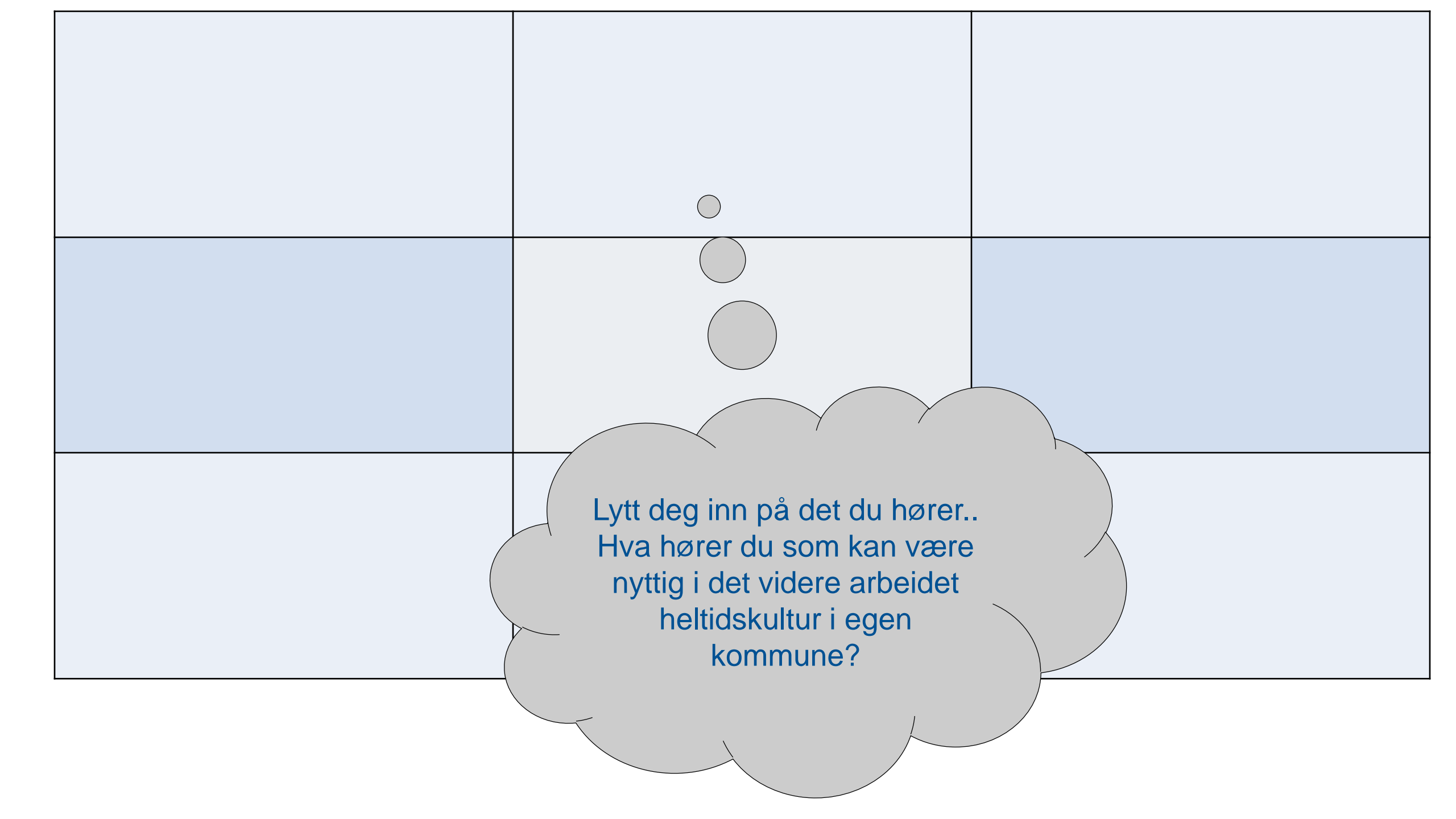
Oppnådd: Økt forståelse for at dette er en felles utfordring for Karmøy kommune. **Forankring på rett nivå!**

«Karmøymodell» heltid – rammebetingelser:

- Jobbe med både kultur **og struktur**
- **Personalpolitikk skal** være tydelig og retningsgivende
- Omdømmebygging gjennom **rekruttering – hele stillinger**
- **Lederstøtte** og økt fokus på de lokale «muliggjørere» – arbeidsmiljøgruppene
- Målrettet arbeid frem mot **oppgavefordeling/forskyvning** - kompetanse
- **Politisk ledelse** – etterspørre, fremsnakke og støtte opp om tiltak
- **Arbeidstidsordninger**

Utfordring som må jobbes videre med:

- Deltid blir av mange sett på som et verdivalg – retten til å velge.
- Mange ansatte i uønsket deltid – opplever fokus på heltid som et paradoks
- Ubenyttet kompetanse – må tenke nytt
- Økonomi og rammebetingelser /krav om effektivitet

A 3x3 grid with a light blue background. The central cell is white. A thought bubble is positioned in the center, containing text. Three small grey circles of increasing size lead from the top of the bubble to the center of the grid.

Lytt deg inn på det du hører..
Hva hører du som kan være
nyttig i det videre arbeidet
heltidskultur i egen
kommune?

Hvordan utfordres kommunene i arbeidet med å realisere heltidskultur? Hvorfor er det så krevende?

Innlegg ved KS-K

Fire områder som må ha særlig oppmerksomhet

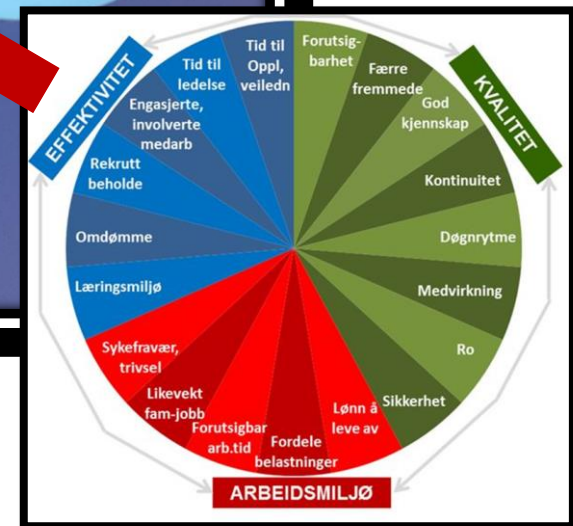
Styrke lederrollen

Utvikle helse- og omsorgstjenesten som arena for utdanning og kompetansebygging

Tjenesteutvikling og innovasjon

Rekruttere, utvikle og beholde fagutdannet personell i helse- og omsorgstjenesten

- Tiltak i tråd med utfordringsbildet
- Må ta hensyn til en bærekraftig sektor i framtida

..... Du har ikke løsningen

Perspektivskifte på politisk og administrativ ledelse

➤ **Fra** indadvendt, opgaverettet
ressourceudnyttelses-perspektiv

➤ **Til** udadvendt, formålsrettet,
ressourc**mobiliserings**-perspektiv

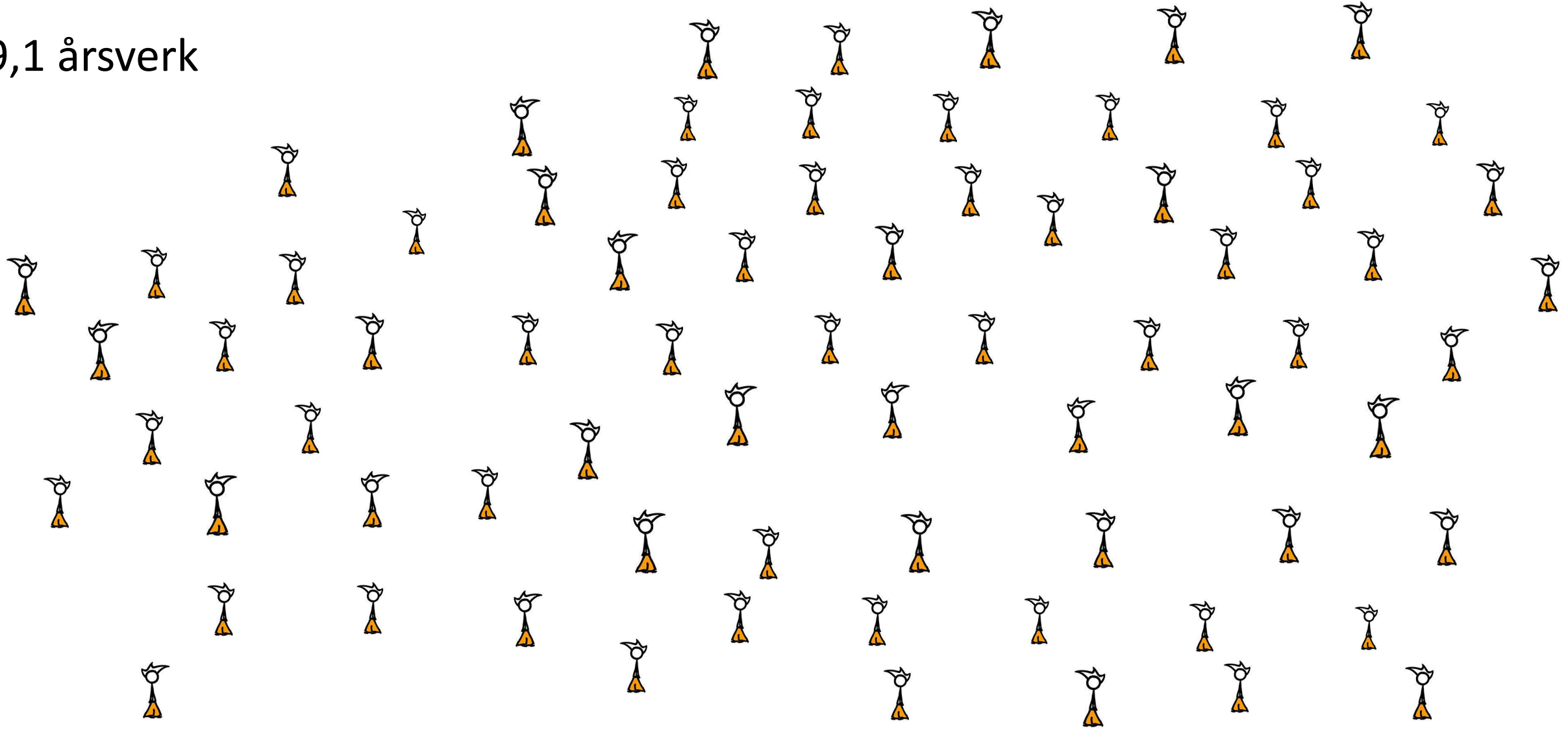

*Fra professor Eva Sørensen,
Roskilde Universitet*

- 1 Hva er vårt samfunnsoppdrag? Hvilken betydning har det å etablere en heltidskultur for vår evne til å skape et bærekraftig tjenestetilbud preget av helhet og sammenheng?
- 2 Har vi utforsket hvordan tjenesten oppleves og hva som påvirker vår evne til å levere kvalitative gode tjenester? Hvordan er forholdet mellom planlagt og faktisk kompetanse, kapasitet og kontinuitet i tjenestene? Hvordan påvirker dette opplevd kvalitet, arbeidsmiljøet og effektiviteten i tjenesten?
- 3 Utvikling av felles forståelse for utfordringsbildet, Vurdering av hvilke risiko dette har på kort og lengre sikt i forhold til organisasjonens evne til å løse samfunnsoppdraget sitt.
- 4 Utvikling av felles målbilde, identifisere hvilken merverdi vi skal skape og gevinster som skal hentes ut.
- 5 Identifisere handlingsrommet og hvilke grep som kan føre oss i rett retning
- 6 Redesign av arbeidsprosesser, døgnrytme-, bemannings- og kompetansesammensettingsplan som bidrar til rett kompetanse og kapasitet 24/7/365.
- 7 Vi starter jakta på en arbeidstidsordning som fremmer heltidskultur.
- 8 Iverksettelse av ny arbeidstidsordning med jevnlig evalueringer ihht gjeldende evalueringskriterier og fremdriftsplan
- 9 Helhetlig evaluering av den faktiske effekten av den forrige periodes arbeidsplan opp mot målet om heltidskultur. Vurdering av kulturen – er det rom for mer heltid? Utarbeidelse av ny arbeidsplan.
- 10 Rapportering på prosess, resultat og effekt (i tråd med styringsdialogen)

Kostnader med deltid

- 9,1 årsverk

Heltidskultur handler om mennesker

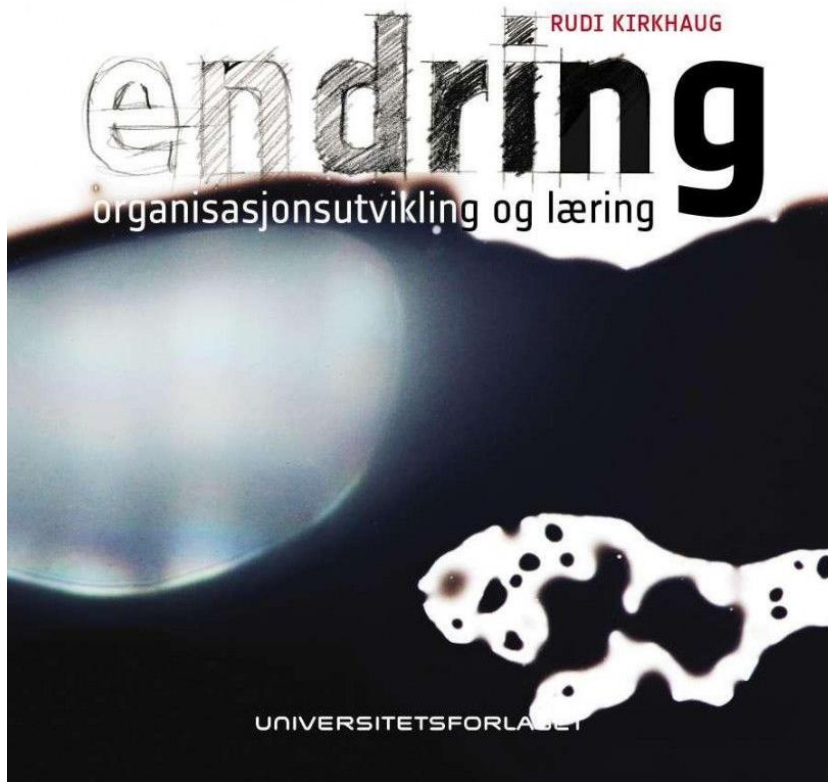
Brukerens stemme

Nothing about
me without me

BETINGELSER FOR Å LYKKES MED ENDRINGS- OG UTVIKLINGSPROSESSER

Rudi Kirkhaug

- Diagnose – skal vi bevare, foredle, utvikle eller endre?
- Klargjøring av mål – hva vi skal oppnå med det vi gjør
- Identifisering av endringstype
- Forståelse for endringens dynamikk og motstand
- Lederskapskompetanse
- Bruk av rett lederverktøy

Bemanningsplaner

Avtaler som fremmer.....

Heltidserklæringen – nasjonalt og lokalt
Hva vil vi oppnå?- sammen- samtidig-samarbeid

§ 1-4 **Omstilling og utvikling**

Målsettingen med omstillings- og utviklingsarbeid er å gi innbyggerne best mulig service ved å oppnå høyest mulig kvalitet og forbedret faglig standard på tjenestene ved riktig bruk av økonomiske, menneskelige og politiske ressurser.

Det er partenes forutsetning at omstillings- og utviklingsarbeid tar utgangspunkt i virksomhetens behov for utvikling og skal medvirke til å gjøre offentlig virksomhet konkurransedyktig så vel faglig som økonomisk. Dette stiller krav til ledere på alle nivå om et særlig ansvar og til medarbeiderne om å ta et medansvar for videreutvikling av virksomheten.

Brukernes
behov

Helse-
fremmende
arbeidsplasser

Innenfor de
rammene vi
har

Arbeidsmiljø – *og heltid* - handler om arbeidet

- Arbeidsmiljøet er knyttet til hvordan man organiserer, planlegger og gjennomfører arbeidet
- Arbeidsmiljøet er forskjellig fra arbeidsplass til arbeidsplass og krever derfor ulike tilnærminger
- Arbeidsmiljøet påvirker arbeidstakernes helse, jobbengasjement og virksomhetens resultater

***Helsefremmende
organisering av arbeidet og
hele stillinger = gode
tjenester for brukerne og
bærekraftig sektor***

5 OM DAGEN FRA STAMM

1. Unngå
rolleklarhe
t

2. Still krav i
arbeidet og
balanser dette
med mulighet for
egenkontroll

5

tips for et godt arbeidsmiljø

5.
Forutsigbarhet

4. Dyrk frem en
kultur for
rettferdig,
støttende og
bemyndigende
lederskap

3. Sørg for å
skape balanse
mellom innsats
og belønning

Fem tips for et godt arbeidsmiljø:

1. Unngå rolleklarhet

Å stå i en arbeidssituasjon over tid hvor ansvarsforhold er uavklart er belastende, spesielt i situasjoner hvor man må prioritere mellom uforenlige oppgaver. Slike forhold kan ofte skyldes dårlig organisering og planlegging, og bør så langt som mulig unngås. Virksomheter med stor grad av rolleklarhet gir krevende arbeidsmiljøforhold, og lite effektive arbeidsprosesser.

2. Still krav i arbeidet og balanser dette med mulighet for egenkontroll

I Norge er vi kjent for at det stilles høye krav i arbeidet, både fra arbeidsgiver og fra oss selv. Dette balanserer vi gjennom at norske arbeidstakere vanligvis har innflytelse og egenkontroll over arbeidet som utføres, innenfor de rammer og retninger som settes av arbeidsgiver. Dette gir en aktiv arbeidssituasjon som bidrar til jobbengasjement, jobbtilhørighet og effektive arbeidsprosesser. Lave krav gir ofte passivitet. Høye krav er bedre for arbeidsmiljø og trivsel, såfremt det er en viss grad av rimelighet over kravene og disse balanseres av mulighet for å kunne påvirke arbeidet selv.

3. Sørg for å skape balanse mellom innsats og belønning

Belønning i en arbeidsmiljøkontekst er mer enn lønn og frynsegoder. Like viktig er ofte tilbakemeldinger, anerkjennelse og positiv oppmerksomhet for arbeidet som utføres, samt muligheter til å utvikle seg gjennom nye arbeidsoppgaver eller kompetansehevende tiltak. Å gi positive utfordringer er godt for både den enkelte medarbeider og bedriften. God balanse mellom den innsatsen en medarbeider yter og den ansattes opplevelse av belønning kjennetegner virksomheter med godt arbeidsmiljø.

4. Dyrk frem en kultur for rettferdig, støttende og bemyndigende lederskap

Lederskap er viktig, også for arbeidsmiljøforholdene. Å være bemyndigende, det vil si å ikke bare delegere oppgaver og ansvar men også ressurser og muligheter til å løse oppgavene, samt å opptre støttende og rettferdig, er lederferdigheter som bidrar til godt arbeidsmiljø og gode arbeidsresultater.

5. Forutsigbarhet

Forutsigbarhet er en undervurdert faktor som bidrar til godt arbeidsmiljø. I en tid hvor rammebetingelser kan endres og det kan foreligge behov for omstillinger, er det viktig å prioritere å gi størst mulig grad av forutsigbarhet for de ansatte. Under

Trepartssamarbeid som drivkraft i kommunal tjenesteutvikling

Eksempler på driftsnært utviklingsarbeid i tre kommunale barnehager og sykehjem

Forfattere:

Lisbeth Øyum

Tore Nilssen

Sintef: trepartssamarbeid som drivkraft i utvikling

Dren norske samarbeidsmodellen

Oppsummert kan den norske samarbeidsmodellen defineres ved følgende *kjennetegn*:

Samarbeidsmodellen

- **Grunnleggende representativ medbestemmelse**
- Det indirekte demokratiet spiller seg ut gjennom det representative tillitsvalgt-systemet, der tillitsvalgte, enten de er organisasjonstillitsvalgte eller direkte valgte representanter for alle ansatte (f.eks VO), medvirker i lov- og avtalebestemte ordninger som AMU, BU og virksomhetens styre.
- **Kollektiv direkte medvirkning fra alle i organisasjonen**
- Kollektiv og direkte medvirkning er beslutningsmulighet og innvirkning gjennom jobben i seg selv og medvirkning hvor arbeidstakerne deltar som individer, for eksempel direkte interaksjon med leder eller i kollektive sammenhenger som allmøter eller høringsrunder.
- **Uregulert representativt partsamarbeid**
- Tillitsvalgte og ledere sammen i et handlingsrom som ikke i seg selv er lov- eller avtaleregulert, verken mht innhold eller form, men som forutsetter lov- og avtaleregulerte relasjoner.

Sintef: trepartssamarbeid som drivkraft i utvikling

§ 1-4 Omstilling og utvikling

Målsettingen med omstillings- og utviklingsarbeid er å gi innbyggerne best mulig service ved å oppnå høyest mulig kvalitet og forbedret faglig standard på tjenestene ved riktig bruk av økonomiske, menneskelige og politiske ressurser.

Det er partenes forutsetning at omstillings- og utviklingsarbeid tar utgangspunkt i virksomhetens behov for utvikling og skal medvirke til å gjøre offentlig virksomhet konkurransedyktig så vel faglig som økonomisk. Dette stiller krav til ledere på alle nivå om et særlig ansvar og til medarbeiderne om å ta et medansvar for videreutvikling av virksomheten.

Forutsetter trening

Når du begynner å trene på å lede utviklingsarbeid på en arbeidsplass, erfarer man at her trengs mer kompetanse og trening for å kunne ta en tydelig rolle i det partsbaserte samarbeidet. Dersom medlemsmøter i større grad kan brukes som en arena for å få aksept for en utviklingsorientert tillitsvalgtrolle, vil dette kreve kunnskap og trening nok til å kunne diskutere dilemmaer med

Sintef: trepartssamarbeid som drivkraft i utvikling

Trepartssamarbeid som drivkraft i
kommunal tjenesteutvikling

Eksempler på driftsnært utviklingsarbeid i tre kommunale barnehager og
sykehjem

Forfattere:
Lisbeth Øyum
Tore Nilssen

Trening i å diskutere dilemmaer

Verneombud og medvirkning

I NOU 2010:1 om medvirkning og medbestemmelse i arbeidslivet beskrives og drøftes blant annet verneombudets plass og rolle i det norske medvirkningssystemet. Her peker Arbeidstilsynet på at verneombudet er en viktig medspiller for å fremme et godt arbeidsmiljø, og at ombudsrollens lange tradisjon har gjort at ansatte har et bevisst forhold til rollen. Deres hovedinntrykk er at verneombudsordningen fungerer bra, men at der rollen ikke fungerer like bra, er én av årsakene at de blir uteglemt i medvirkningsprosesser, i motsetning til tillitsvalgte (NOU 2010:1, s 122-123).

..... uteglemt i medvirkningsprosesser

Relevant felles kunnskap og forståelse

En viktig konklusjon i Øyum m fl (2010) er at dette 'utvidede representative partssamarbeidet' hviler på ledere- og tillitsvalgtes kunnskap om lov- og avtaleverket og forståelse av sin rolle. Forenklet kan vi si at avtaleverket mellom partene regulerer konfliktlinja, mens det utvidede representative partssamarbeidet hviler på partenes gjensidige tillit til at man kan rollen sin både i konflikt og i samarbeid. Det finnes derimot få dokumenterte empiriske eksempler på at topartssamarbeidet, som i denne modellen, praktiseres i offentlige virksomheter med unntak av den grunnleggende representative medbestemmelsen. Medbestemmelsessystemet er godt utviklet i offentlig sektor. Når det derimot gjelder den kollektive direkte medvirkningen fra alle i organisasjonen, og det uregulerte partssamarbeidet mellom tillitsvalgte og ledelse, er det grunn til å anta at offentlig sektor har en stor uutnyttet ressurs når det gjelder å øke produktiviteten og bedre arbeidsmiljøforholdene målt for eksempel i sykefravær. Dette var bakgrunnen for at dette prosjektet hadde sitt fokus på de plasstillitsvalgte siden de har størst driftsnærhet både til medlemmene, til enhetslederne, til brukerne av tjenestene, og ikke minst til arbeidsmiljøet.

Sintef: trepartssamarbeid som drivkraft i utvikling

Felles forståelse

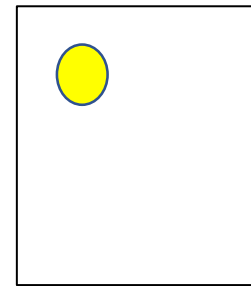

Økt kunnskap om sammenhenger:

Hvordan vi organiserer turnuser som fremmer kontinuitet/kvalitet for brukeren og hvordan vi får en mest mulig helsefremmende arbeidstidsordning?

- 1 Hva er vårt samfunnsoppdrag? Hvilken betydning har det å etablere en heltidskultur for vår evne til å skape et bærekraftig tjenestetilbud preget av helhet og sammenheng?
- 2 Har vi utforsket hvordan tjenesten oppleves og hva som påvirker vår evne til å levere kvalitative gode tjenester? Hvordan er forholdet mellom planlagt og faktisk kompetanse, kapasitet og kontinuitet i tjenestene? Hvordan påvirker dette opplevd kvalitet, arbeidsmiljøet og effektiviteten i tjenesten?
- 3 Utvikling av felles forståelse for utfordringsbildet, Vurdering av hvilke risiko dette har på kort og lengre sikt i forhold til organisasjonens evne til å løse samfunnsoppdraget sitt.
- 4 Utvikling av felles målbilde, identifisere hvilken merverdi vi skal skape og gjennom hvilke aktiviteter vi skal ha.
- 5 Identifisere handlingsrommet og hvilke grep som kan føre oss i rett retning
- 6 Redesign av arbeidsprosesser, døgnrytme-, bemannings- og kompetansesammensetting for å sikre helhet og kapasitet 24/7/365.
- 7 Vi starter jakta på en arbeidstidsordning som fremmer heltidskultur.
- 8 Iverksettelse av ny arbeidstidsordning med jevnlig evalueringer ihht gjeldende evalueringskriterier og fremdriftsplan
- 9 Helhetlig evaluering av den faktiske effekten av den forrige periodes arbeidsplan opp mot målet om heltidskultur. Vurdering av kulturen – er det rom for mer heltid? Utarbeidelse av ny arbeidsplan.
- 10 Rapportering på prosess, resultat og effekt (i tråd med styringsdialogen)

Kanskje
ligger
suksessen i
den felles
forståelsen

Kompetansens paradoks

Et **kognitivt bias** er et systematisk avvik fra hva som ville vært mest [rasjonelle oppfatning, vurdering og beslutning](#). Kognitive bias er [psykologiske tankefeil](#) som oppstår fordi hjernen må forenkle når den sorterer og tolker [informasjon](#).

Kognitive bias skyldes ofte at en må handle spontant basert på [intuisjon](#), for å lete etter mening og mønster hvor det ofte ikke finnes, eller for å velge hvordan handle i en overflod av informasjon. Kognitive bias fører til en tilbøyelighet til å tolke vekk informasjon som er i strid med ens eksisterende virkelighetsoppfattelse i stedet for å endre mening

Kahneman, D. (2012). Thinking, Fast and Slow

..... Du har ikke løsningen

.....men du er en del av løsningen

Smarter
Every Day

<https://www.youtube.com/watch?v=MFzDaBzBIL0>

Lytt deg inn på det du hører..
Hva hører du som kan være
nyttig i det videre arbeidet
heltidskultur i egen
kommune?